

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Κωνσταντίνα Καλαούζη ΣΕΕ ΠΕ02 - Φιλολόγων, 2^{ου}
ΠΕΚΕΣ Ν. Αιγαίου

Γιατί θα μιλήσουμε;

- Βασικοί στόχοι διδασκαλίας του μαθήματος των Αρχαίων ελληνικών (αεγ και γραμματεία) και της Νεοελληνικής γλώσσας - Λογοτεχνίας
- Παραδείγματα οργάνωσης διδασκαλίας σύμφωνα με τα ζητούμενα του ΠΣ και τις Οδηγίες διδασκαλίας
- Τρόπος εξέτασης

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Αρχαία ελληνική γλώσσα και Γραμματεία

Αρχαία ελληνική Γλώσσα

- Ο βασικός σκοπός διδασκαλίας του μαθήματος είναι σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ 2003 **ανθρωπογνωστικός και αρχαιογνωστικός**.
- Ο μορφωτικός - ανθρωπιστικός σκοπός έχει ιδιαίτερη αξία και προκύπτει μέσα από την **κατανόηση και ερμηνεία των κειμένων**
- Σε ό,τι αφορά την αρχαία ελληνική γλώσσα επιζητείται η γνώση των **βασικών της στοιχείων** σε γλωσσικό, σημασιολογικό και επίπεδο λεξιλογίου. Προτείνεται η **παράλληλη και συνδυαστική** διδασκαλία του συντακτικού και της γραμματικής και η συνεξέταση των στοιχείων της αρχαίας και της νέας ελληνικής γλώσσας.
- Σε ό,τι αφορά τη γραμματική και το συντακτικό **προτάσσεται ο αναγνωριστικός γραμματισμός** και η **συνειδητοποίηση της λειτουργίας των φαινομένων** (γραμματικών - συντακτικών) στο κείμενο.

Σύμφωνα με τις οδηγίες διδασκαλίας αυτό που προτάσσεται είναι ο αναγνωριστικός γραμματισμός. Συγκεκριμένα αναμένεται να

- Αναγνωρίζουν τους κύριους όρους της πρότασης: τα ρήματα, το υποκείμενο και το αντικείμενο των ρημάτων, τις μετοχικές και απαρεμφατικές φράσεις. τους ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους προσδιορισμούς.
 - να αναζητούν σε ένα κείμενο δείκτες κάποιων βασικών σχέσεων: του χρόνου, της αιτίας, του τρόπου, του τόπου.
 - να ενισχυθούν, βαθμιαία, στη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται το κείμενο.
 - να προσεγγίζουν τα γλωσσικά φαινόμενα (π.χ. τα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα) όχι αποκομμένα αλλά σε σχέση με τη λειτουργία τους στα κείμενα.
 - να αναζητούν τις βασικές δομές της αρχαίας γλώσσας, εστιάζοντας σε όσες διαφέρουν από τη σύγχρονη
- → Μπορείτε να εντοπίσετε τα ρήματα και να σημειώσετε τις καταλήξεις τους; Βρείτε στη γραμματική το πρόσωπο των ρημάτων και τον χρόνο.
 - → Εντοπίστε λέξεις / φράσεις που δείχνουν χρόνο . Με ποιους τρόπους εκφράζουμε τον χρόνο στα νέα ελληνικά; Δημιουργούμε έναν πίνακα αντιστοίχισης (χρόνοι ρημάτων, χρονικά επιρρήματα, ουσιαστικά με λειτουργία επιρρήματος, χρονικές μεταχές, χρονικές προτάσεις) και ζητάμε δίπλα στα νέα ελληνικά να σημειώσουν τους δείκτες του χρόνου που εντοπίζουν στο αρχαίο κείμενο
 - → πού φαίνεται η ενέργεια, ποιος ενεργεί, τι κάνει
 - → στο κείμενο χρησιμοποιείται οριστική έγκλιση. Γιατί;
 - → έμφαση στη λειτουργία του απαρεμφάτου.

Σύμφωνα με τις οδηγίες διδασκαλίας αυτό που προτάσσεται είναι ο αναγνωριστικός γραμματισμός. Συγκεκριμένα αναμένεται να

- δημιουργούν, με τη βοήθεια κατάλληλων ερωτήσεων, το διάγραμμα του κειμένου.
- χρησιμοποιούν τα βιβλία αναφοράς (γραμματική, συντακτικό και λεξικό της αρχαίας ελληνικής) τόσο κατά την εξάσκησή τους όσο και κατ την αξιολόγησή τους.
- Τέλος, τονίζεται ότι δεν επιμένουμε στην παραγωγή γραμματικών τύπων αλλά στην αναγνώρισή τους, με τη χρήση ποικιλίας ασκήσεων (π.χ. Κλειστού τύπου, όπως πολλαπλών επιλογών, αντιστοίχισης, συμπλήρωσης κενών κ.ά.).
- Στη Β' και Γ' Γυμνασίου προτείνεται να αφιερωθούν τρεις (3) ώρες για αναπλήρωση πιθανών βασικών μαθησιακών κενών κατά την έναρξη του σχολικού έτους.

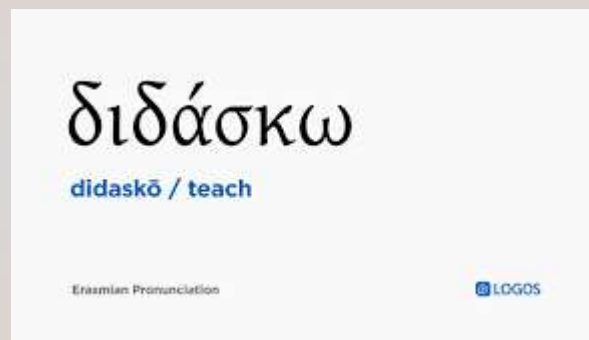

Τι διδάσκω; Α Γυμνασίου

- Από το διδακτικό βιβλίο «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου» των Ν. Μπεζαντάκου, Ε. Λουτρινάκη κ.ά, **δε θα διδαχθούν οι ενότητες 14-18.**
- Οι υπόλοιπες ενότητες θα διδαχθούν δύο (2) ώρες την εβδομάδα **κατά την περίοδο Σεπτεμβρίου-Μαΐου**

Γενικές Οδηγίες για τη διδασκαλία ΑΕΓ

- Γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα → κειμενοκεντρική προσέγγιση
- Διερευνητική προσέγγιση (παρατηρώ, επισημαίνω, κατηγοριοποιώ, συγκρίνω) με αξιοποίηση βιβλίων αναφοράς
- Τα γραμματισκοσυντακτικά φαινόμενα προσπαθούμε να τα συνδυάσουμε/ συγκρίνουμε (εφόσον γίνεται) με αντίστοιχα στη νέα ελληνική
- Πορεία από το γνωστό προς στο άγνωστο, από τη σύγχρονη στη διαχρονία

Γενικές Οδηγίες για τη διδασκαλία ΑΕΓ

- Ερμηνευτικά σχόλια των κειμένων → με φειδώ
- Από το κεφάλαιο «Λεξιλογικά» διδάσκεται η 2η και η 3η στήλη του πίνακα, με έμφαση στις λέξεις που χρησιμοποιούνται και στη νέα ελληνική.

διδάσκω

didaskō / teach

Erasmian Pronunciation

LOGOS

Τι προσέχω κατά τη διδασκαλία;

- Προτιμούμε τις ασκήσεις του εγχειριδίου που ζητούν αναγνώριση τύπων της αρχαίας ελληνικής που δεν έχουν επιβιώσει στη ν.ε. (με τη μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης) και **την παραγωγή τύπων που έχουν επιβιώσει στη ν.ε.** (με ασκήσεις μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, τη φωνή, τον χρόνο, την πτώση)
- Μπορούμε να δώσουμε και ασκήσεις δικές μας εφόσον κρίνουμε ότι ικανοποιούνται καλύτερα οι στόχοι μας

Τι προσέχω κατά τη διδασκαλία;

- Διορθώνουμε τις ασκήσεις στην τάξη
- Αναθέτουμε στους ίδιους τους μαθητές/τριες να εντοπίσουν τα λάθη τους αξιοποιώντας τα βιβλία αναφοράς
- Ομοειδή γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα διδάσκονται μαζί (π.χ. α', β' κλίση ουσιαστικών – Δευτερόκλιτα επίθετα), ώστε οι μαθητές και μαθήτριες να τα εμπεδώσουν καλύτερα.
- Αξιοποιούμε τα παράλληλα κείμενα όπου κρίνουμε αναγκαίο ώστε να εμπεδωθεί η ύλη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΕΓ Α
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδασκαλία ενότητας 3 → Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων (προτεινόμενες ώρες διδασκαλίας 4)

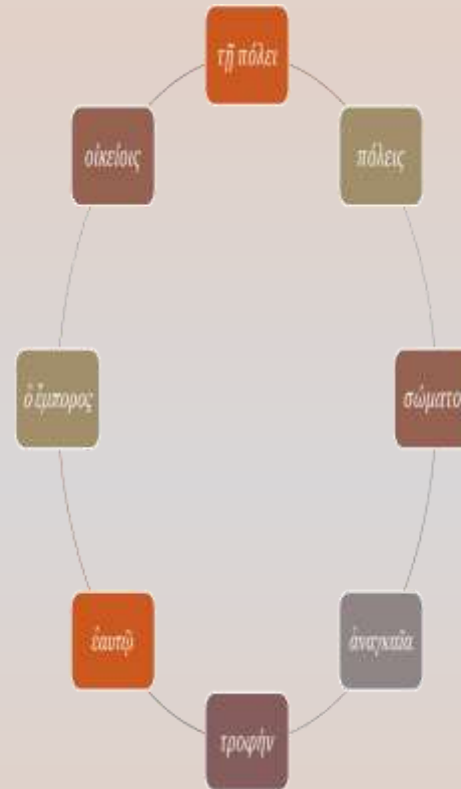
- Στόχοι:
 - 1. Να γνωρίσουν τις βασικές ασχολίες και τα επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων και να τα συγκρίνουν με τα σημερινά επαγγέλματα.
 - 2. Να μάθουν να αναγνωρίζουν μέσα στο κείμενο τους τόνους και τα πνεύματα.
 - 3. Να μάθουν ότι η χρήση των τόνων καθιερώθηκε με την αλλαγή στην προφορά των φθόγγων.
- Μέθοδος: Μαθητοκεντρική (επιλέγεται η εργασία σε дуάδες)
- Διδασκαλία κειμενοκεντρική .

Κείμενο 3^{ης} ενότητας

- Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ οἱ ἑτέρας πόλεις κατοικοῦντες, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἐπιτηδεύουσι, ἵνα τὰ ἀναγκαῖα πορίζωνται. Ναυσικύδης ναύκληρος ὦν περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν ἑαυτῷ καὶ τοῖς οἰκείοις ἐσπούδαζε, τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐποίουν Ξένων ὁ ἔμπορος καὶ Ξενοκλῆς ὁ κάπηλος. Πολύζηλος ἀπὸ ἀλφριτοποιίας ἑαυτὸν καὶ οἰκέτας ἔτρεφε, ἔτι δὲ πολλάκις τῇ πόλει ἐλειτούργει. Γλαύκων ὁ Χολαργεὺς ἐγεώργει καὶ βοῦς ἔτρεφε, Δημέας δὲ ἀπὸ χλαμυδουργίας διετρέφετο, Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας. Οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν τέχνην τινὰ ἐξεμάνθανον, οἷον τὴν τῶν λιθοξόων, κεραμέων, τεκτόνων, σκυτοτόμων, καὶ πλεῖστα ἐπιτήδεια τῷ βίῳ ἐξειργάζοντο.

Φάση Α: Γνωριμία με το κείμενο - εργασία σε δυάδες (1^η ώρα)

- Διαβάζουμε δυνατά το κείμενο μία - δύο φορές και ζητάμε από τους μαθητές να συνεργαστούν και να κυκλώσουν όλες τις λέξεις που κατανοούν ή θεωρούν ότι είναι παρεμφερείς με τα νέα ελληνικά.
- Τις γράφουμε στον πίνακα και ζητούμε να μας πουν μία - δυο παράγωγες ή σύνθετες που μπορούν να σκεφτούν

Φάση Α: Γνωριμία με το κείμενο - εργασία σε дуάδες

- Ζητάμε να υπογραμμίσουν τις λέξεις εκείνες που τους δυσκολεύουν και δεν καταλαβαίνουν καθόλου το νόημά τους.
- Αναθέτουμε στον έναν (από τη дуάδα) να λέει τη λέξη στον διπλανό του και αυτός να ψάχνει στο λεξιλόγιο, να βρίσκει τη σημασία και να την εξηγεί. (Η διαδικασία μπορεί να γίνεται εναλλάξ).
- Καταγράφουν τις λέξεις σε φύλλο εργασίας
- Αφού επεξεργαστούν το λεξιλόγιο, τους ζητάμε να προσπαθήσουν να μας πουν για ποια επαγγέλματα μιλάει το κείμενο και να τα καταγράψουν σε λίστα σε ένα φύλλο εργασίας.

Φάση Α: Γνωριμία με το κείμενο - εργασία σε δυάδες

- Στη συνέχεια ζητάμε να εξηγήσουν για ποιο λόγο επέλεξαν αυτά τα επαγγέλματα οι Αθηναίοι και αν το επάγγελμα που διάλεξαν είχε σχέση με τις ιδιομορφίες του τόπου τους (δίνουμε περισσότερες πληροφορίες για τον τόπο και τις ιδιαιτερότητές του → κατανόηση περιεχομένου - ανάλυση περιεχομένου).
- Ζητάμε να σκεφτούν αν κάτι ανάλογο συμβαίνει και στη σημερινή εποχή (σύγκριση με το σήμερα).
- Αναθέτουμε εργασία να μελετήσουν υλικό που αφορά στα επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων και να ετοιμάσουν μία παρουσίαση.
- Ή να επιλέξουν ένα επάγγελμα που θεωρούν ιδιαίτερα ενδιαφέρον, να συλλέξουν στοιχεία γι' αυτό και να το περιγράψουν.
- http://photodentro.edu.gr/photodentro/epaggelmata_pidx0035931/ergasia_eppagelmata_archaia_ellada.pdf

Φάση Β 2^η ώρα

- Ζητάμε να δουν τον κείμενο ξανά και να σημειώσουν αν παρατηρούν κάτι σε σχέση με τους τόνους - σύμβολα που συνοδεύουν τις λέξεις.
- Δίνουμε φύλλο εργασίας και ζητάμε να ταξινομήσουν τις λέξεις βάσει του τονισμού τους και των πνευμάτων που φέρουν (στήλη με οξυνόμενες, περισπώμενες, με φιλές και δασείες). (παρατήρηση- διαχωρισμός)
- Παραπέμπουμε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και εξηγούμε τον λόγο που χρησιμοποιούνταν ο τονισμός.
https://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_08/index.html#toc005
- Δείχνουμε τα φωνήεντα και εξηγούμε τι σημαίνει πάλι μακρά και βραχεία συλλαβή → Βάζουμε το βίντεο ακρόασης του προοιμίου της Οδύσσειας με ερασμιακή προφορά
<https://www.youtube.com/watch?v=ZRY7PExnPQ0>
- Περιγράφουμε τους βασικούς κανόνες τονισμού → Βίντεο
- <https://www.youtube.com/watch?v=oVrLMT'Zo'TR4>
- Για εξάσκηση τους παραπέμπω σε επιλεγμένες ασκήσεις τονισμού (quiz)
<https://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/Askiseis%20Grammatikis%20arxaias%20ellinikis.htm>

Φάση Γ 3^η ώρα

- Ζητούμε πάλι να παρατηρήσουν το κείμενο και να προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν γραμματικά όσες λέξεις μπορούν. Τους θυμίζουμε τα κλιτά και άκλιτα μέρη του λόγου στα νέα ελληνικά και μετά προσπαθούν να αναγνωρίσουν κάποιες λέξεις μέσα από το κείμενο.
- Στεικόμαστε στα ουσιαστικά και ιδιαίτερα στην δοτική πτώση.
- Γράφουμε τις λέξεις σε δοτική στον πίνακα.
- Αξιοποιούμε τον πίνακα με τις στερεότυπες εκφράσεις σε δοτική και αναθέτουμε να βρουν κι άλλες και να τις εντάξουν σε προτάσεις στα νέα ελληνικά.

Φάση Δ: 4^η ώρα

- Προβάλλουμε τις πληροφορίες - παρουσιάσεις των παιδιών σχετικά με τα επαγγέλματα στην αρχαία Αθήνα (μπορεί η ανάθεση να αφορά τετράδες και όχι αποικλιστικά δυάδες).
- Δίνουμε ασκήσεις παραγωγής - σύνθεσης, τονισμού και αναγνώρισης βασικών μερών του λόγου.
- Διορθώνουμε τα λάθη στην τάξη με τη βοήθεια των βιβλίων αναφοράς.

Β Γυμνασίου

- Από το διδακτικό βιβλίο «*Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου*» των Α. Παπαθωμά, Μ. Γαλάνη-Δράκου, Β. Καμπουρέλλη, Ε. Λουτριανάκη, **δεν θα διδαχθούν οι ενότητες 1, 10, 15, 17, 18**. Οι υπόλοιπες δεκατρείς (13) ενότητες θα διδαχθούν κατά τη περίοδο *Σεπτεμβρίου-Μαΐου*
- Πριν περάσουμε στη διδασκαλία των ενοτήτων της Β θα πρέπει να δοθεί στους/ στις μαθητές/τριες **διαγνωστικό τεστ** ώστε να εντοπιστούν σημεία που δεν έχουν κατακτηθεί από την ύλη της προηγούμενης χρονιάς.
- Το διαγνωστικό τεστ θα πρέπει να **βασίζεται στα βασικά σημεία της ύλης της περασμένης χρονιάς** και να συγκροτηθεί βάσει ενός κειμένου (προφανώς διδαγμένου) και ασκήσεων κλειστού τύπου.
- Το διαγνωστικό τεστ καλό είναι να είναι κοινό για όλα τα τμήματα της τάξης (ιατόπιν συνεννόησης των διδασκόντων)
- **ΠΡΟΣΟΧΗ!** Δεν ξεχνάμε να ελέγξουμε το βιβλίο ύλης της περσινής χρονιάς ώστε να δούμε πού είχε φτάσει η διδασκαλία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα για την ΑΕΓ στη Β Γυμνασίου

- Αναγνώριση ουσιαστικών και επιθέτων της γ' κλίσης
- ρηματικών τύπων της οριστικής των βαρύτονων ρημάτων στη μέση φωνή
- ρηματικών τύπων της υποτακτικής και της προστακτικής των βαρύτονων ρημάτων και στις δύο φωνές, ενεργητική και μέση
- Τύπων της ερωτηματικής αναφορικής και αόριστης αντωνυμίας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα για την ΑΕΓ στη Β Γυμνασίου

- Διαπιστώσουν πώς σχηματίζονται οι λέξεις της α.ε. μέσα από τη διαδικασία της σύνθεσης, καθώς και ομοιότητες και διαφορές στο σημασιολογικό επίπεδο της α.ε. και της ν.ε. γλώσσας.
- -Κατανοήσουν τη συντακτική λειτουργία του αντικειμένου και να διακρίνουν το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο
- Προσεγγίσουν τη δομή του α.ε. λόγου σε πιο σύνθετες μορφές μέσα από τη μελέτη της βασικής συντακτικής λειτουργίας του απαρεμφάτου (το απαρέμφατο ως ρήμα και ως όνομα, ταυτοπροσωπία και ετεροπροσωπία) και της μετοχής (η μετοχή ως ρήμα και ως όνομα, απλή αναφορά στα είδη της, εξοικείωση με την έννοια της επιθετικής μετοχής)

Γ Γυμνασίου

- Από το διδακτικό βιβλίο «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου» των Ν. Μπεζαντάκου, Β. Χαραλαμπάκου κ.ά, **δεν θα διδαχθούν οι ενότητες 3, 5, 7 και 12**. Οι υπόλοιπες ενότητες θα διδαχθούν δύο (2) ώρες την εβδομάδα κατά την περίοδο *Σεπτέμβριος - 15 Μαρτίου*
- Πριν περάσουμε στη διδασκαλία των ενότητων της Γ θα πρέπει να δοθεί στους/ στις μαθητές/τριες διαγνωστικό τεστ ώστε να εντοπιστούν σημεία που δεν έχουν κατακτηθεί από την ύλη της προηγούμενης χρονιάς.
- Το διαγνωστικό τεστ θα πρέπει να βασίζεται στα βασικά σημεία της ύλης της περασμένης χρονιάς και να συγκροτηθεί βάσει ενός κειμένου (προφανώς διδαγμένου) και ασκήσεων κλειστού τύπου.

Γ Γυμνασίου (Εσπερινά)

- **ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ**

- Από το διδακτικό βιβλίο «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου» των Ν. Μπεζαντάκου, Β. Χαραλαμπάκου κ.ά, **δε θα διδαχθούν οι ενότητες 2, 3, 5, 7, 10, 11 και 12**. Οι υπόλοιπες ενότητες θα διδαχθούν μία (1) ώρα την εβδομάδα κατά την περίοδο *Σεπτέμβριος - 15 Μαρτίου* ως ακολούθως

ΑΡΡΙΑΝΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΗ

- **ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ**

- Από το βιβλίο «Αρριανού Αλεξάνδρου Ανάβαση» των Ν. Μπούρα, Κ. Ναστούλη, Α. Σακελλαρίου δεν θα διδαχθούν τα παρακάτω κεφάλαια:
- Από την Εισαγωγή: τα κεφ. IV, VI και VII
- Από το κείμενο: Β' Βιβλίο: το κεφ. 4, 9-11 και το κεφ. 12, 3-8
- Ε' Βιβλίο: το κεφ. 18, 4-6 και το κεφ. 19, 1-3
- Ζ' Βιβλίο: το κεφ. 26, 1-3
- **Διδάσκεται κατά την περίοδο 16 Μαρτίου-Μάιο**

ΑΡΡΙΑΝΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΗ (ΕΣΠΕΡΙΝΑ)

- Από το βιβλίο «Αρριανού Αλεξάνδρου Ανάβαση» των Ν. Μπούρα, Κ. Ναστούλη, Α. Σακελλαρίου δεν θα διδαχθούν τα παρακάτω κεφάλαια:
- Από την Εισαγωγή: τα κεφ. IV, VI και VII
- Από το κείμενο: Α' Βιβλίο: το κεφ. 15, 3-5
- Β' Βιβλίο: το κεφ. 4, 9-11, το κεφ. 12, 3-8
- Ε' Βιβλίο: το κεφ. 18, 4-6 και το κεφ. 19, 1-3
- Ζ' Βιβλίο: το κεφ. 26, 1-3
- **Διδάσκεται κατά την περίοδο 16 Μαρτίου-Μάιο**

Προσδοκώμενα μαθησιακά για την ΑΕΓ Γ Γυμνασίου

- ο Οι μαθητές και μαθήτριες καθοδηγούνται να μπορούν να:
 - ο α) Συζητούν ιδέες, απόψεις και προβλήματα της αρχαίας εποχής σε σχέση με αυτά της σύγχρονης, επισημαίνοντας τις συνέχειες ή τις ασυνέχειες.
 - ο β) Αναγνωρίζουν τη διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας και αντιλαμβάνονται τις διαφορές της α.ε. με τη ν.ε.
 - ο γ) Επισημαίνουν δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ν.ε.
 - ο δ) Αποδίδουν το αρχαίο κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.
 - ο ε) Αναγνωρίζουν ό,τι δεν επιβιώνει στη ν.ε. (**αναγνωριστικός γραμματισμός**) και σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγιο χρηστικό επίπεδό της, σε ό,τι αφορά:
 - ο - Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων- Τύπους των ουσιαστικών ή γυνή και ό παῖς- Τύπους της οριστικής - επαναληπτικής αντωνυμίας - Τύπους της ευκτικής ε.φ. και μ.φ. βαρύτονων ρημάτων - Ρηματικούς και ονοματικούς τύπους του αορίστου β' ε.φ. και μ.φ.- Τύπους των παθητικών χρόνων - Τις μορφές και τη λειτουργία του ποιητικού αιτίου – την παθητική σύνταξη - Τα είδη του μορίου ἄ ν - Την παρατακτική και την υποτακτική σύνδεση προτάσεων - Τις δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις (είδη, εισαγωγή, συντακτική θέση).

ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΕΓ

Πώς δομούνται τα θέματα της ωριαίας δοκιμασίας (και της τελικής εξέτασης)

- Γραπτό **κείμενο** φωτοτυπημένο (από τα **διδαγμένα**), χωρίς το εισαγωγικό σημείωμα ή τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου.
- **2 θέματα**
- **Προσοχή!** Όταν ετοιμάζουμε θέματα για ωριαία δοκιμασία τα προσαρμόζουμε στον χρόνο των 40 -45 λεπτών.

Θέματα

- **1^ο Θέμα:**
- Ερωτήσεις κατανόησης [8 μονάδες]

2ο Θέμα:
(Λεξιλόγιο – Γραμματικοσυντακτική δομή του κειμένου)
[12 μονάδες]

- **1^ο Θέμα:** Ερωτήσεις κατανόησης
- **2 υποερωτήματα** → **[4+4 μονάδες]**
- Με τις ερωτήσεις κατανόησης ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών:
 - να **εντοπίζουν** και να **παρουσιάζουν πληροφορίες** του κειμένου.
 - να **ερμηνεύουν** σημεία του κειμένου αξιοποιώντας τη **λεξικογραμματική** του μορφή (λεξιλόγιο, γραμματική συντακτικό).
- **Στη Γ' τάξη: Το ένα υποερώτημα: Μετάφραση αποσπάσματος (4-6 στίχων) του κειμένου.**

- **2ο Θέμα:**

- (Λεξιλόγιο – Γραμματικοσυντακτική δομή του κειμένου
 - 3 υποερωτήματα ισοδύναμα

- **1 λεξιλόγιο** (4 μονάδες)
- **1 γραμματική** (4 μονάδες)
- **1 συντακτικό** (4 μονάδες)

- **Με τις ερωτήσεις του 2^{ου} θέματος ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών:**
- **Ως προς το λεξιλόγιο**
 - να αναγνωρίζουν **σημασίες λέξεων** της αρχαίας ελληνικής και να τις **συνδέουν** με αντίστοιχες λέξεις της **νέας** ελληνικής.
 - να διακρίνουν **συγγένειες** μεταξύ των λέξεων (ομόρριζες, παράγωγες, σύνθετες, συνώνυμες, αντώνυμες, παρώνυμες κ.λπ.).

- Ως προς τη **γραμματικοσυντακτική** δομή του κειμένου
 - να αναγνωρίζουν **γραμματικούς** και **συντακτικούς όρους** της πρότασης ή/και **είδη προτάσεων**.
 - να **μετασχηματίζουν** όρους της πρότασης

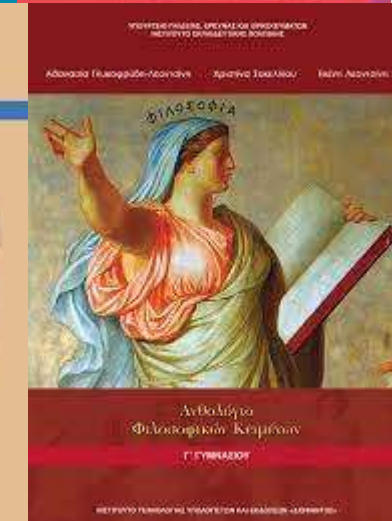
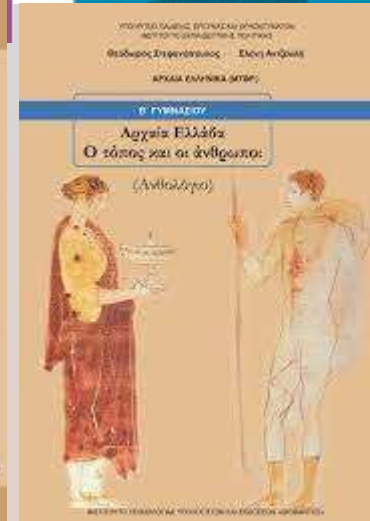
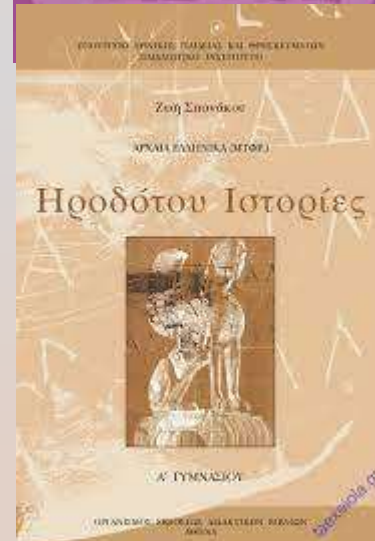
- Τα παραπάνω ελέγχονται με **ασκήσεις κλειστού τύπου**:
 - αντιστοίχισης ή σύζευξης
 - πολλαπλών επιλογών
 - επιλογής Σωστού – Λάθους
 - συμπλήρωσης κενών
 - διάταξης/διαβάθμιση

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Τι επιδιώκεται με τη διδασκαλία των αρχαίων από μετάφραση;

- Να αντιληφθούν ότι τα κείμενα ανήκουν στην αρχαία και όχι στη νεοελληνική γραμματεία,
- Ανήκουν στον χώρο της λογοτεχνίας (έπη - δράμα)
- Η δομή τους υπακούει σε λογοτεχνικές συμβάσεις
- Για να προσεγγιστούν αξιοποιείται ο απολύτως απαραίτητος υπομνηματισμός
- Κατανόηση του διαγράμματος του κειμένου (δημιουργία εννοιολογικών χαρτών)

Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

- Ο/Η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα αντί της εισαγωγής του βιβλίου να επιλέξει τα αντίστοιχα κεφάλαια από το βιβλίο «Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας», τα οποία είναι πιο εύληπτα για τους μαθητές και τις μαθήτριες από αυτά του σχ. εγχειριδίου: σελ. 13-17, 25-30.
- Επισημαίνεται ωστόσο ότι η διδασκαλία των κεφαλαίων από αυτό το βιβλίο **πρέπει να γίνεται ταυτόχρονα με τη διδασκαλία του κειμένου και όχι αυτόνομα**. Οι τεχνικοί τρόποι που χρησιμοποιεί ο Όμηρος (σελ. 25-26) επί παραδείγματι είναι σκόπιμο να κατανοηθούν από τους μαθητές και τις μαθήτριες με εργασία επί του κείμενου και όχι ανεξάρτητα.
- ΠΡΟΣΟΧΗ στην κατανομή των ωρών: Ο προτεινόμενος προγραμματισμός που περιέχεται στις οδηγίες διδασκαλίας προσδιορίζει το χρονικό πλαίσιο της διδασκαλίας σύμφωνα με συγκεκριμένους στόχους. Συνολικά οι ώρες διδασκαλίας είναι 35.
- ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
 - 1. Οι Ηροδότου Ιστορίες θα διδαχτούν κανονικά δύο (2) ώρες την εβδομάδα (σε συνεχόμενο δίωρο, εφόσον ο/η εκπαιδευτικός το επιθυμεί και καταστεί δυνατό) από την 1η Μαρτίου μέχρι και τον Μάιο, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών. (Σύνολο 13 ώρες).

Β Γυμνασίου

- Το βιβλίο Ομηρικά Έπη: Ιλιάδα θα διδαχθεί δύο (2) ώρες την εβδομάδα (σε συνεχόμενο δίωρο, εφόσον ο/η εκπαιδευτικός το επιθυμεί και καταστεί δυνατό) από τον Σεπτέμβριο έως το τέλος Φεβρουαρίου.
- Η διδασκαλία (και της Ιλιάδας) βασίζεται σε έναν προγραμματισμό - σχεδιασμό που στόχο έχει να αναδείξει τα κύρια στοιχεία που βοηθούν στην εξέλιξη του μύθου. Δίνουμε έμφαση στα πρωταγωνιστικά πρόσωπα, τον τόπο και τον χρόνο και τη λειτουργία της αφήγησης, την επιλογή συγκεκριμένων γλωσσικών μέσων που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της αφήγησης, στην κορύφωση της αγωνίας του αεροατή κ.λπ. (Σύνολο ωρών: 35)
- ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ. Ο ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
- Το βιβλίο Αρχαία Ελλάδα. Ο τόπος και οι άνθρωποι θα διδαχθεί δύο (2) ώρες την εβδομάδα (σε συνεχόμενο δίωρο, εφόσον ο/η εκπαιδευτικός το επιθυμεί) από την 1η Μαρτίου έως και τον Μάιο. (Σύνολο 13 ώρες)

Γ Γυμνασίου

- Η Ελένη του Ευριπίδη θα διδαχθεί δύο (2) ώρες την εβδομάδα (σε συνεχόμενο δίωρο, εφόσον ο/η εκπαιδευτικός το επιθυμεί και καταστεί δυνατό) από τον Σεπτέμβριο έως το τέλος Φεβρουαρίου
- Εισαγωγή στη δραματική ποίηση
- Ως εισαγωγή θα αξιοποιηθεί η ενότητα «Δραματική Ποίηση» από το κεφάλαιο «Δεύτερη περίοδος: Αττική ή Κλασική» του σχ. εγχειριδίου Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας Α', Β', Γ' Γυμνασίου των Α. Στέφου, Ε. Στεργιούλη και Γ. Χαριτίδου.
- Ο αριθμός των προτεινόμενων ωρών διδασκαλίας, (2 ώρες) δυσανάλογος εις πρώτης όψεως με το πλήθος των πληροφοριών που παρατίθενται στην ανωτέρω ενότητα, είναι δηλωτικός της αφαιρετικότητας που χρειάζεται να διαπνέει τη διδασκαλία. Τα υλικό δεν προσφέρεται για απομνημόνευση, αλλά για εξοικείωση των μαθητών και μαθητριών με βασικά στοιχεία που αφορούν τη δραματική ποίηση.
- Ενδεικτικά και μόνο, οι μαθητές και μαθήτριες θα μπορούσαν κατά ομάδες να διερευνήσουν το σχετικό υλικό και να παρουσιάσουν στους/στις συμμαθητές και μαθήτριες τους τα βασικά του σημεία
- Το κείμενο διδάσκεται για 35 ώρες

Γ Γυμνασίου

- ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
- Το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων των Α. Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, Χ. Σακελλίου και Ε. Λεοντσίνη θα διδαχθεί δύο (2) ώρες την εβδομάδα (σε συνεχόμενο δίωρο, εφόσον ο/η εκπαιδευτικός το επιθυμεί και καταστεί δυνατό) από τον Μάρτιο έως και τον Μάιο (13 ώρες)

Γενικές παρατηρήσεις στα Αρχαία από μετάφραση

- Λίγες ενότητες διδάσκονται αναλυτικά. Οι περισσότερες αναγιγνώσκονται στην τάξη (αισθητική απόλαυση)
- Δεν επιμένουμε στον πυκνό υπομνηματισμό → έμφαση στο κείμενο και τις ιδέες του
- Η εισαγωγή αξιοποιείται διδακτικά κατά τη διδασκαλία του κειμένου και όχι ανεξάρτητα
- Τα εισαγωγικά σημειώματα των ραψωδιών αποτελούν στοιχεία αναφοράς κατά την επεξεργασία, δηλαδή αξιοποιούνται, αλλά δεν απομνημονεύονται ούτε αποτελούν εξεταστέα ύλη.

ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΠΟ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Δομή θεμάτων ωριαίας (και τελικής) δοκιμασίας

- Δίνονται
 - **Διδαγμένο κείμενο** (20-30 στίχων) σε φωτοτυπία.
 - **3 θέματα**

Είδη ερωτήσεων

- 1^ο Θέμα: **Κατανόηση** κειμένου [8 μονάδες]
- 2^ο Θέμα: **Δομή** του κειμένου [6 μονάδες]
 - 3^ο Θέμα: **Χαρακτηρισμός προσώπων - Στοιχεία πολιτισμού** [6 μονάδες]

1^ο Θέμα: Κατανόηση κειμένου

- 2 υποερωτήματα (4 + 4 μονάδες)

- Ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών:

- α) να **εντοπίζουν** στο κείμενο και να **παρουσιάζουν πληροφορίες**, όπως

- τα πρόσωπα
- τον χώρο
- τον χρόνο
- το σκηνικό

- το κοινωνικό πλαίσιο
- το πρόβλημα που απασχολεί τα πρόσωπα, κατευθύνει τη δράση τους κ.τ.λ.

- **β)** να αναγνωρίζουν τα **βασικά θέματα** ή τις **ιδέες** του κειμένου **τεκμηριώνοντας** την άποψή τους με **στοιχεία του κειμένου** ή/και με **πληροφορίες** από τα **εισαγωγικά** κείμενα και τα **ερμηνευτικά** σχόλια του διδακτικού βιβλίου

2^ο Θέμα → Δομή κειμένου

○ 2 υποερωτήματα [3+3]

- **α) Χωρισμός** σε μικρότερες **ενότητες** με κριτήρια
 - αφηγηματικά ή θεματικά και απόδοση πλαγιότιτλων.
- **β) Εντοπισμός και αξιολόγηση του ρόλου των εκφραστικών**
 - τρόπων, **αφηγηματικής** και **περιγραφικής** τεχνικής:
 - Οπτική της αφήγησης (πρωτοπρόσωπη, τριτοπρόσωπη, μικτή)
 - Διάλογος, μονόλογος, ειρωνεία, σχόλιο
 - Λειτουργία του χρόνου (προοικονομία, χρονικές
 - αναδρομές, επιτάχυνση, επιβράδυνση)
 - Σχήματα λόγου (παρομοίωση, μεταφορά

κ.ά.)

3^ο Θέμα: Εντοπισμός στοιχείων πολιτισμού

- 2 υποερωτήματα [3 +3 μονάδες]
- Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται:
- **α)** να χαρακτηρίζουν πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη

- στάσεις
- σκέψεις
- δράσεις
- συναισθήματα

- αξίες
- ιδέες
- συμπεριφορά των προσώπων και αντίκτυπό της στα άλλα πρόσωπα

◦ Β)

- να **βρίσκουν**
- να **ταξινομούν**
- να **αξιολογούν**

στοιχεία πολιτισμού του κειμένου:

- θεσμούς
- ήθη και έθιμα
- αξίες
- ιδέες
- οικονομία
- υλικά αγαθά κ.ά.

- να **συνδέουν στοιχεία** του κειμένου με τη **σύγχρονη** πραγματικότητα.
- να **συγκρίνουν** ένα **παράλληλο** κείμενο με το **κύριο κείμενο** ως προς τις ιδέες, αξίες, στάσεις, συμπεριφορά προσώπων.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Στοχοθεσία και μεθοδολογία μαθήματος

- Το μάθημα της νεοελληνικής γλώσσας χρειάζεται να γίνεται αντιληπτό όχι ως άθροισμα ενοτήτων, αλλά ως **ένα σύνολο στόχων** για την ενίσχυση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών/τριών, μέσω της ανάπτυξης και των τεσσάρων γλωσσικών μακροδεξιοτήτων (**προσληπτικές:** ανάγνωση και κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου και **παραγωγικές:** παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου) που συντείνουν στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης.

Στοχοθεσία και μεθοδολογία μαθήματος

- Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να καλλιεργήσουν στους μαθητές και στις μαθήτριες και ειδικότερες δεξιότητες:
- αναγνώριση του κειμενικού είδους,
- αναγνώριση των επικοινωνιακών συνθηκών των κειμένων (πομπός, μήνυμα, δέκτης κ.ά.),
- κατάκτηση της δομής της ελληνικής γλώσσας,
- Κατανόηση λειτουργίας των γραμματικοσυντακτικών δομών στα κείμενα, κ.ά., μέσω της επεξεργασίας ποικίλων και διαφορετικών κειμένων προερχόμενων όχι μόνο από το διδακτικό εγχειρίδιο, αλλά και από έγκριτες πηγές, έντυπες ή ψηφιακές.

Θεματικές - Διδακτικές ενότητες

- Ο σχεδιασμός της διδασκαλίας **δε χρειάζεται να ακολουθεί τη γραμμική διάταξη του σχολικού εγχειριδίου**, αλλά είναι στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών, **σε συνεργασία μεταξύ τους**, να κάνουν επιλογές ως προς τη θεματική των διδακτικών ενοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών και των μαθητριών.
- Ο αριθμός των ελάχιστων διδακτικών ενοτήτων που πρέπει να διδαχθούν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς προσδιορίζεται στις «Οδηγίες ανά τάξη» (βλ. Οδηγίες διδασκαλίας 2021 - 2022 https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/n_glossa_-_gram_gymn_2022_2023.pdf).
- Σε κάθε περίπτωση αυτές **οι διδακτικές ενότητες θα πρέπει να είναι κοινές για όλα τα τμήματα της ίδιας τάξης**, ενώ σε καθεμιά από αυτές θα διαμορφώνεται ένα συνεχές από την κατανόηση μέχρι την παραγωγή λόγου και τον αναστοχασμό-αξιολόγηση.

Προτεραιότητες

- Έμφαση στην εξοικείωση με τα κειμενικά είδη.
- Επιλογή κειμένων ίδιας θεματικής που εξετάζουν το θέμα από διαφορετική οπτική γωνία.
- Έμφαση σε διαδικασίες κατανόησης, εμβάθυνσης, ερμηνείας και κριτικής αποτίμησης.
- Εμπλοκή μαθητών/τριών σε δραστηριότητες παραγωγής (προφορικού και γραπτού) λόγου.

A) Δραστηριότητες κατανόησης

- Δεξιότητες που συνδέονται με την κατανόηση
 - Εντοπισμός πληροφορίας
 - Κατανόηση επικοινωνιακού πλαισίου
 - Ερμηνεία κειμένου
 - Κριτική κατανόηση

B) Δραστηριότητες παραγωγής γραπτού - προφορικού λόγου

- Ανάθεση δραστηριοτήτων που εξασκούν τους μαθητές/τριες στην **αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία** μέσα από την **παραγωγή κειμενικών τύπων, όπως επιστολή, ημερολόγιο, πληροφοριακά κείμενα, δημοσιογραφικά κείμενα** (οι τύποι κειμένων θα πρέπει να είναι κοινοί για όλα τα τμήματα της ίδιας τάξης).
- Η παραγωγή λόγου θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με ένα κείμενο αναφοράς που έχει δοθεί και να ζητείται από τους μαθητές/τριες να πάρουν θέση.
- Στην εκφώνηση κάθε δραστηριότητας πρέπει οπωσδήποτε να διασαφηνίζεται το κειμενικό είδος και η περίσταση επικοινωνίας στην οποία εντάσσεται το παραγόμενο κείμενο, με ιδιαίτερη αναφορά στον σκοπό για τον οποίο γράφεται, στους συντάκτες και στους αποδέκτες του. Επίσης, πρέπει να δίνονται πρόσθετες οδηγίες σχετικά με τη μορφή, το ύφος και την έιταση του παραγόμενου κειμένου, που καθορίζεται κατά προσέγγιση
- Η παραγωγή γραπτού λόγου να γίνεται στο σχολείο και να συνοδεύεται από διαδικασίες ανατροφοδότησης του μαθητή και της μαθήτριας

- Τα γραπτά κείμενα που παράγονται από τους μαθητές και τις μαθήτριες στη σχολική τάξη συνιστάται να είναι 7-8 κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, να είναι ενταγμένα σε επικοινωνιακό πλαίσιο, να ορίζεται η έκτασή τους (αριθμός λέξεων) και να γίνεται συστηματική διόρθωσή τους στην τάξη.
- Οι εργασίες που δίνονται για το σπίτι χρειάζεται να είναι συχνές και να βασίζονται στα θέματα και τις δραστηριότητες που προηγήθηκαν.

Γραμματικά φαινόμενα - Λεξιλόγιο

- Η διδασκαλία των γραμματικοσυντακτικών φαινομένων πρέπει να διατρέχει όλη την ύλη, ανεξάρτητα από τη διδακτική ενότητα στην οποία περιλαμβάνονται και διδάσκονται αναλυτικά στο διδακτικό εγχειρίδιο. Στη λογική αυτή η εστίαση κατά τη διδασκαλία αφορά την κατάνκτηση και τη χρήση γραμματικών και συντακτικών δομών και όχι την απομνημόνευση μεταγλωσσικών όρων.
- Η διδασκαλία του λεξιλογίου (αναζήτηση συνωνύμων – αντωνύμων) εντάσσεται σε πλαίσιο συμφραζομένων και δεν εξετάζεται ούτε αξιολογείται αυτόνομα

Αξιολόγηση - αναστοχασμός

- Σημασία της αρχικής ή διαγνωστικής αξιολόγησης όχι μόνο στην αρχή της χρονιάς, αλλά και στην αρχή κάθε μαθησιακής διαδικασίας (π.χ. στην αρχή κάθε ενότητας ή και υποενότητας) με σκοπό τη διερεύνηση του βαθμού επικοινωνιακής ετοιμότητας των μαθητών/τριών σε συνάρτηση με το επίπεδο των γνώσεων τους για τη γλώσσα.
- Κατά τη διάρκεια της χρονιάς αξιοποιούμε το εργαλείο της διαμορφωτικής αξιολόγησης εντάσσοντας ποικίλους τρόπους ώστε να διαπιστώσουμε τον βαθμό κατάκτησης των επικοινωνιακών ικανοτήτων των μαθητών/τριών.
- Ως προς την τελική αξιολόγηση ισχύουν όσα προβλέπονται στο ΠΔ 126/11.11.2016 (ΦΕΚ Α'211/11.11.2016) <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/proedriko-diatagma-126-2016-fek-211-b-11-11-2016.html> , όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4692/2020 (ΦΕΚ Α 111/12.6.2020) <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/nomos-4692-2020-phek-111a-12-6-2020.html> .

Α Γυμνασίου

- Η στοχοθεσία του γλωσσικού μαθήματος, για τις εισαγωγικές ενότητες διευρύνεται για να συμπεριλάβει και τη δημιουργία προϋποθέσεων για:
 - Γνωριμία, κοινωνικοποίηση και ομαδική εργασία στη σχολική τάξη
 - Έκφραση των εμπειριών και συναισθημάτων των παιδιών
- Το περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου της Α' Γυμνασίου θα διδαχθεί, όχι με γραμμικό τρόπο, αλλά με αναδιάταξη ορισμένων ενοτήτων και ενσωμάτωση δεξιοτήτων και γραμματικοσυντακτικών φαινομένων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους

Α Γυμνασίου

- Στις Οδηγίες Διδακταλίας προτείνεται να ενσωματωθούν οι αρχές της βιωματικής μάθησης και να υιοθετηθεί η μέθοδος project για την ομαλή εισαγωγή των μαθητών/τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Ενδεικτικό θέμα του project: «Γνωρίζομαι με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες μου, μιλώ για το παλιό και καινούργιο σχολείο μου ή/και μιλώ για τις αγαπημένες μου δραστηριότητες», που επιλέγεται ως οικείο, προσιτό, ευχάριστο, σχετικό με τις εμπειρίες των μαθητών και των μαθητριών και κατάλληλο για παραγωγή λόγου από όλους ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους κεφαλαίου. Παράλληλα, το θέμα αυτό καλύπτει πραγματικές ανάγκες τους τη δεδομένη χρονική στιγμή

Θεματικοί άξονες: Σχολείο, Φύση Υγεία και Διατροφή, Θέατρο/ κινηματογράφος, Δραστηριότητες, Ο κόσμος μέσα από την οθόνη/ εικόνα, Αθλητισμός, Γνώση, Τόπος και πολιτισμός

Γένη λόγου – Κειμενικά Είδη: Περιγραφή, Αφήγηση, Επιχειρηματολογία, Πολυτροπικά κείμενα

Δεξιότητες: Κατανόηση προφορικού λόγου, Κατανόηση γραπτού λόγου, Παραγωγή προφορικού λόγου, Παραγωγή γραπτού λόγου, Παράγραφος, Περίληψη

Γραμματικά- συντακτικά φαινόμενα: Προτάσεις, Ονοματική φράση – Επιθετικός προσδιορισμός, Κλίση ουσιαστικών – επιθέτων, Ρήμα, Οι πτώσεις και οι λειτουργίες τους, Οριστικό και αόριστο άρθρο, Παρατακτική και υποτακτική σύνδεση, Ασύνδετο σχήμα.

- Κρίνεται απαραίτητη η συνεξέταση των εισαγωγικών ενοτήτων 1 και 2.
- - Η συνεξέταση των υπόλοιπων ενοτήτων είναι προαιρετική και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν είτε τον ενδεικτικό προτεινόμενο συνδυασμό είτε να ακολουθήσουν τη δική τους διδακτική διαδρομή.
- - Στην περίπτωση που επιλεγεί η αυτόνομη διδασκαλία ο ενδεικτικός διδακτικός χρόνος για κάθε ενότητα υπολογίζεται στις 10 ώρες, με τις επισημάνσεις για τη διδασκαλία του λεξιλογίου, των γραμματικοσυντακτικών φαινομένων και των δεξιοτήτων που προαναφέρθηκαν.
- **Το σύνολο των διδακτικών ενοτήτων που θα διδαχθούν στην πρώτη τάξη είναι οκτώ** και οι ενότητες που επιλέγονται **είναι κοινές** για όλα τα τμήματα της Α' Γυμνασίου

Β Γυμνασίου

- *Θεματικές ενότητες-Διδακτικές ενότητες*
- Το σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Β' Γυμνασίου οργανώνεται σε εννέα (09) διδακτικές ενότητες που πραγματεύονται αντίστοιχο αριθμό θεμάτων. Στο πλαίσιο του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου (50 ώρες περίπου για τα ημερήσια γυμνάσια) και δεδομένου ότι η θεματολογία των διδακτικών ενοτήτων στα σχολικά εγχειρίδια λειτουργεί ως το πεδίο για την ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, είναι στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών, σε συνεργασία μεταξύ τους, να κάνουν επιλογές ως προς τη θεματική των διδακτικών ενοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών και να συνεξετάσουν κάποιες από αυτές τις ενότητες στο πλαίσιο ευρύτερων σχεδίων μαθήματος.
- Ενδεικτικά, οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να συνεξετάσουν τις διδακτικές ενότητες 2 (Ζούμε με την οικογένεια) και 3 (Φίλοι για πάντα)

- Στην περίπτωση της συνεξέτασης, μπορούν να οργανώσουν ένα σχέδιο μαθήματος θέτοντας ως κατευθυντήριο άξονα των δραστηριοτήτων το ζήτημα των σχέσεων των εφήβων με τους σημαντικούς Άλλους (οικογένεια, φίλοι) και να επιλέξουν τα κατάλληλα κείμενα από τις αντίστοιχες διδακτικές ενότητες, αξιοποιώντας ομαδοσυνεργατικές πρακτικές διδασκαλίας.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν οποιαδήποτε διαδρομή στην επιλογή των διδακτικών ενότητων του σχολικού βιβλίου με κριτήριο το θέμα και θα πρέπει να διεξέλθουν τουλάχιστον πέντε (05) διδακτικές ενότητες διαφορετικής θεματολογίας, μοιράζοντας τον διδακτικό χρόνο κατάλληλα

Θεματικοί άξονες: Ταξίδια, Οικογένεια, Φιλία, Σχολείο, Εργασία, Ενημέρωση, Σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

Γένη Λόγου-Κειμενικά είδη: Περιγραφή, Αφήγηση, Επιχειρηματολογία.

Δεξιότητες: Κατανόηση προφορικού λόγου, Κατανόηση γραπτού λόγου, Παραγωγή προφορικού λόγου, Παραγωγή γραπτού λόγου, Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου , Περίληψη κειμένου-Πλαγιότιτλοι, Συνοχή ευρύτερου κειμένου, Αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων.

Γραμματικά - συντακτικά φαινόμενα: παρεπόμενα του ρήματος (διαθέσεις, φωνές, εγκλίσεις, τροπικότητες, ποιόν ενέργειας, χρόνοι, αριθμοί, πρόσωπα), ενεργητική και παθητική σύνταξη, προσωπική και απρόσωπη σύνταξη, επιρρηματικοί προσδιορισμοί, αντωνυμίες, παραθετικά επιθέτων, σύγκριση, σχηματισμός λέξεων με σύνθεση, ετυμολογικά συγγενείς λέξεις.

Γ Γυμνασίου

- Πιο συγκεκριμένα καλούνται:
 - να συντάξουν ερευνητικές εργασίες να ερευνήσουν, να αναζητήσουν πληροφορίες και να κατανοήσουν το «τι λένε οι άλλοι» για τα υπό συζήτηση θέματα και στη συνέχεια, με βάση τη δική τους εμπειρία και τα δικά τους βιώματα, να συνειδητοποιήσουν τις δικές τους στάσεις και να αποφασίσουν τι θα αλλάξουν ή τι θα ενισχύσουν σε αυτές.
 - να κατανοήσουν κειμενικά είδη τα οποία αφορούν σε κυρίαρχες κοινωνικές - επικοινωνιακές πρακτικές που ακολουθούνται στον δημόσιο χώρο της πολιτικής, της δημοσιογραφίας και της επιστήμης. Πολλά από τα κείμενα των ενοτήτων είναι γραμμένα από έγκυρους δημοσιογράφους, επιστήμονες και διανοητές, με πλούσιο λεξιλόγιο, μακροπερίοδο λόγο και ευρεία χρήση του υποτακτικού λόγου.
 - να εξοικειωθούν με την παρατακτική και υποτακτική σύνδεση προτάσεων και τα είδη των προτάσεων, προκειμένου κατανοούν και να παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο, υφολογικά κατάλληλο για επικοινωνιακές περιστάσεις στον δημόσιο χώρο.
 - να εξοικειωθούν με την πολυσημία, την κυριολεξία και τη μεταφορά, τη μετωνυμία, τις συνώνυμες, αντίθετες, ομώνυμες, παρώνυμες, υπώνυμες λέξεις.

Θεματικοί άξονες: Ελλάδα, Ευρώπη, Ρατσισμός, κοινωνικά στερεότυπα και προικαταλήψεις. Ειρήνη – Πόλεμος, Ενεργοί πολίτες, Τέχνη, Προβληματισμοί για το μέλλον.

Γένη Λόγου: Περιγραφή, Αφήγηση, Επιχειρηματολογία.

Δεξιότητες: Κατανόηση προφορικού λόγου, Κατανόηση γραπτού λόγου, Παραγωγή προφορικού λόγου, Παραγωγή γραπτού λόγου, Περίληψη κειμένου. Ερευνητική εργασία.

Γραμματικά - συντακτικά φαινόμενα: Παρατακτική και Υποτακτική σύνδεση προτάσεων, Δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις, Ευθύς και πλάγιος λόγος, Σχήματα λόγου, Σημεία στίξης.

- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν οποιαδήποτε διαδρομή στην επιλογή των διδακτικών ενότητων του σχολικού βιβλίου με κριτήριο το θέμα και θα πρέπει να διεξέλθουν τουλάχιστον πέντε (05) διδακτικές ενότητες διαφορετικής θεματολογίας, μοιράζοντας τον διδακτικό χρόνο κατάλληλα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ Γ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδακτικό παράδειγμα

- Τάξη: Γ Γυμνασίου
- Θεματικός άξονας: Κοινωνικά στερεότυπα και προκαταλήψεις
- Γένη λόγου: Αφήγηση, Επιχειρηματολογία
- Δεξιότητες: Κατανόηση προφορικού λόγου, αποικωδικοποίηση μηνυμάτων διαφήμισης, Παραγωγή γραπτού λόγου, παραγωγή πολυτροπικών κειμένων
- Γραμματικά - συντακτικά φαινόμενα: Παρατακτική - υποτακτική σύνδεση προτάσεων, ευθύς και πλάγιος λόγος.

- **Στόχος:** Ανάλυση της έννοιας του στερεοτύπου και της προκατάληψης όπως εμφανίζονται μέσα από τον διαφημιστικό λόγο.
- **Υλικό:** Εκτός από κείμενα που περιλαμβάνονται στο βιβλίο μπορεί ο εκπαιδευτικός να προτείνει και άλλα (πιο σύγχρονα ή πολυδιάστατα)

Κείμενα

- Αναλύονται δύο κείμενα, ένα πολυτροπικό (διαφημιστικό σποτ) και ένα συμβατικό (διαδικτυακή συνέντευξη).
- Αμφότερα εξετάζουν τη σχέση του διαφημιστικού λόγου με την προώθηση - παγίωση στερεοτύπων που αφορούν στη γλωσσική ποικιλότητα και στις έμφυλες αναπαραστάσεις.

- Κείμενο 1: Διαφήμιση aegeanair
- https://www.youtube.com/watch?v=tfyglTS_Ew
- Κείμενο 2: Συνέντευξη της Eva-Britt Svensson με τίτλο "Πρέπει να καταστεί αδύνατη η χρήση στερεοτύπων φύλου στη διαφήμιση»
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/press/pr_post_story/2008/EL/03A-DV-PRESSE_STO\(2008\)09-01\(35671\)_EL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/press/pr_post_story/2008/EL/03A-DV-PRESSE_STO(2008)09-01(35671)_EL.pdf)

Πορεία διδασκαλίας

- **A Φάση:** Αφόρμηση
- Ρωτάμε αν γνωρίζουν οι μαθητές/τριες τι είναι το στερεότυπο και τους ζητάμε να δώσουν παραδείγματα (Ιδεοθύελλα).
- Καταγράφουμε τις απόψεις στον πίνακα.
- Στη συνέχεια ζητάμε να σκεφτούν αν μπορεί η διαφήμιση να προωθεί ή να παγιώνει τα στερεότυπα
- Καταγράφουμε τις απόψεις τους.
- Ενεργοποίηση μαθητών
- Συζήτηση
- Εξήγηση των στόχων του μαθήματος (εξέταση των στερεοτύπων που μπορεί να αναπαράγει η διαφήμιση μέσω της μελέτης δύο κειμένων, ενός πολυτροπικού και ενός συμβατικού)

Πορεία διδασκαλίας

- **Φάση Β:** Προβολή διαφήμισης
- Χωρισμός σε ομάδες
- Κοινό φύλλο εργασίας
- Στο φύλλο ζητάμε α) να εντοπίσουν τους χαρακτήρες που συνδέονται με γλωσσική ιδιαιτερότητα ή με ιδιαίτερη συμπεριφορά.
- Β) Να εντοπίσουν στερεότυπα που αναπαράγονται μέσω του διαφημιστικού λόγου.

1. Αφού παρακολουθήσετε τη διαφήμιση, σημειώστε ποιες χαρακτήρες συνδέονται με γλωσσική ιδιαιτερότητα (διόλεκτο) και ποιες με ιδιαίτερη συμπεριφορά.

14 _____ 15 _____

16 _____ 17 _____

18 _____ 19 _____

20 _____

1. Συμπατική δύναμη
2. Τρομοκρατική φωνή, χρήση ιδιαίτερων λέξεων.
3. Παράλειψη φωνηέντων
4. Ταπεινά
5. Παρά «Α», παρουσίαση ανωνυμικών
6. Προφορά του «Α» ως «Αι»
7. Ορισμάθει.

2. Υπάρχουν τυπικά στερεότυπα πάνω στα οποία έχει δομηθεί η διαφήμιση. Αν ναι, σημειώστε δύο παραδείγματα.

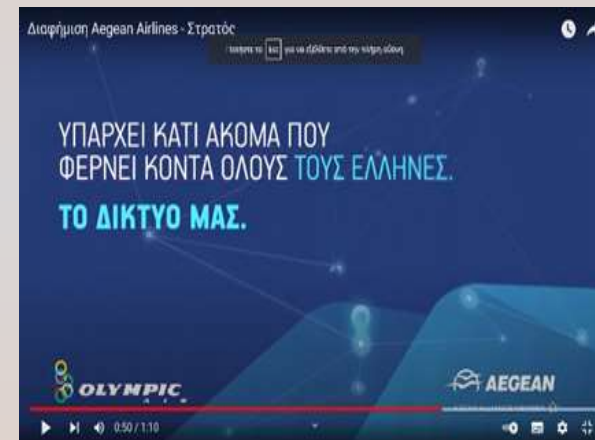
[Σημείωση: Το σπαρτάκιω είναι η ~~τρομοκρατική~~ κατοχή σχετικά με μια κατηγορία ανθρώπων. Είναι η προσοχή ότι ο άνθρωπος που ανήκει σε μια ιδιαίτερη ομάδα έχει όλα τα χαρακτηριστικά της ομάδας στην οποία ανήκει. Παραδείγματα στερεότυπων κατοπήτων είναι: ότι «οι πολωνοί είναι βαρβαρικοί», «οι γυναίκες είναι συναισθηματικές», «οι μεσογειακοί λαοί είναι θερμόαιμοι», «οι αλλοδαποί είναι εγκληματικοί», «οι Γερμανοί είναι οργανωτικοί» ~~κλπ~~]

Παράδειγμα 1

Παράδειγμα 2

3. Το φιλίμο ναμάτε ότι βγαίνει στο να αποδεχτεί ο κερσός τις εύκολα τα στερεότυπα που υποβάσκουν;
4. Ποιος ο στόχος της διαφήμισης και πώς επιτυγχάνεται;
5. Πώς σχετίζεται το Μιλό της διαφήμισης με τον γόστη της Ελλάδας και την επιλογή των διαλεξόφωνων πρωταγωνιστών;

- Γ) Να σιεφτούν αν το κωμικό αποτέλεσμα που παράγεται (αξιοποίηση χιούμορ) βοηθά να αποδεχτεί πιο εύκολα ο θεατής τα στερεότυπα που υπάρχουν.
- Δ) Να βρουν τον στόχο της διαφήμισης και πώς επιτυγχάνεται (κατονομάζοντας συγκεκριμένα μέσα που αξιοποιούνται)

- Δίνουμε και το κείμενο της συνέντευξης
- Ζητάμε να εντοπίσουν
- το θέμα
- Ποιος μιλά.
- Που απευθύνεται.
- Γιατί το θέμα παρουσιάζεται ως σημαντικό και από που το καταλαβαίνουμε.
- Αν συμφωνούν με την τοποθέτηση της συνεντευξιαζόμενης.
- Πώς συνδέονται οι προτάσεις του κειμένου μεταξύ τους; Τι αποτέλεσμα έχει αυτή η επιλογή;
- Ζητάμε να μεταφέρουν το τελευταίο τμήμα της συνέντευξης σε πλάγιο λόγο ξεινώντας με τη φράση: Η Svensson υποστηρίζει ότι... Ποιες αλλαγές κάνατε;
- Τι αλλάζει κατά τη γνώμη σας σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα του κειμένου;

Eva-Britt Svensson: "Πρέπει να καταστεί αδύνατη η χρήση στερεοτύπων φύλου στη διαφήμιση"

Δικαιώματα της γυναίκας/Ισότητα των ευκαιριών - 02-09-2008 - 13:32

Svensson: "Τα στερεότυπα φύλου επηρεάζουν τις επιλογές εκπαίδευσης των νέων"

Συχνά βλέπουμε στην τηλεόραση γυναίκες που καθαρίζουν την κουζίνα και άνδρες που οδηγούν εντυπωσιακά αυτοκίνητα. Μπορεί η διαφήμιση να υπονομεύσει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών; Η έκθεση της Σουηδέζας **Eva-Britt Svensson** -που θα συζητηθεί σήμερα το βράδυ από την Ολομέλεια- θέλει να εξαλείψει τα στερεότυπα, δημιουργώντας όργανα παρακολούθησης της κατάστασης και έναν κώδικα δεοντολογίας για τη διαφήμιση. Η "Πρώτη Σελίδα" μίλησε με την εισηγήτρια της έκθεσης.

Σύμφωνα με την έκθεση της Σουηδέζας **Eva-Britt Svensson**, "τα στερεότυπα φύλου στη διαφήμιση περιορίζουν τις γυναίκες, τους άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια σε προκαθορισμένους και τεχνητούς ρόλους, οι οποίοι είναι συχνά υποτιμητικοί, ταπεινωτικοί και υποβαθμιστικοί για αμφότερα τα φύλα". Η "Πρώτη Σελίδα" μίλησε με την εισηγήτρια της έκθεσης.

Κα Svensson, πόσο ισχυρή είναι η επίδραση της διαφήμισης και του μάρκετινγκ στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών;

Τα στερεότυπα φύλου στη διαφήμιση είναι ένας από τους παράγοντες που επηρεάζουν κατά πολύ τις προσπάθειες διασφάλισης πραγματικής ισότητας των φύλων στην κοινωνία. Η επιρροή αυτή εντείνεται από το γεγονός ότι πολλά άτομα δεν γνωρίζουν καν τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται από τις εικόνες από τις οποίες περιβάλλονται. Η διαφήμιση είναι σήμερα παντού: στο σπίτι, σε δημόσιους χώρους, εφημερίδες, περιοδικά, στην τηλεόραση, κλπ.

Η χρήση στερεοτύπων για την απεικόνιση γυναικών και ανδρών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να είναι πλέον δύσκολο να δει κανείς τις γυναίκες και τους άνδρες σε περιβάλλον και ρόλους διαφορετικούς από τους παραδοσιακούς.

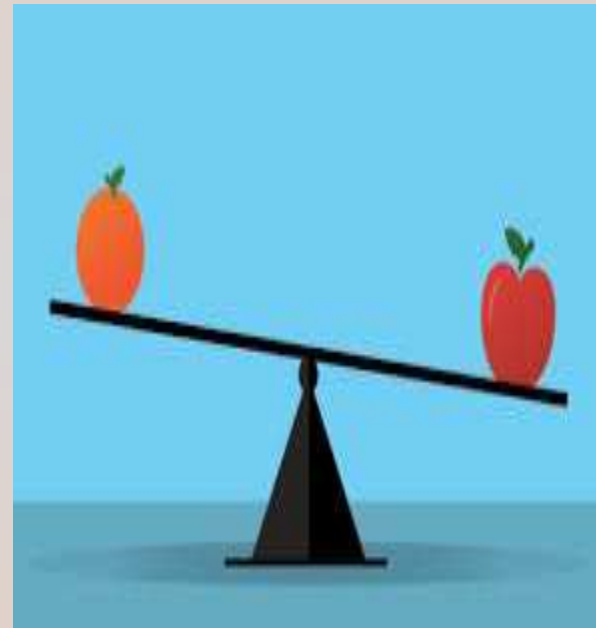
Παράλληλα, τα στερεότυπα φύλου επηρεάζουν και τις επιλογές εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας των νέων κοριτσιών και αγοριών.

Τι μπορούν να κάνουν τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση;

Μπορούν να έχουν γνώση των στερεοτύπων φύλου και να τα λαμβάνουν υπόψη τους. Μπορούν επίσης να διασφαλίσουν την ύπαρξη ενός οργάνου, στο οποίο θα μπορεί το κοινό να καταγγείλει στερεότυπα φύλου στους τομείς του μάρκετινγκ και της διαφήμισης. Το μελλοντικό Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων θα μπορεί επίσης να διεξάγει έρευνα προκειμένου να εντοπίζει στερεότυπα φύλου.

Η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών και του κοινού σχετικά με την επίδραση της διαφήμισης είναι πολύ σημαντική. Σήμερα, για παράδειγμα, δεν είναι δυνατό να προβάλλονται διαφημίσεις που οδηγούν σε αύξηση της ρύπανσης του περιβάλλοντος. Η διαφήμιση διαφόρων προϊόντων πρέπει να επιδεικνύει υπευθυνότητα προς το περιβάλλον και να συμβάλλει στην πρόληψη της αλλαγής του κλίματος. Επομένως, σκοπός της έκθεσής μου είναι να καταστεί αδύνατη η χρήση στερεοτύπων φύλου στη διαφήμιση.

- **Φάση γ': Κριτική προσέγγιση**
- Συγκρίνουμε τα δύο κείμενα.
- Ζητάμε να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές ως προς τον τρόπο που αξιοποιούν ώστε να πείσουν τον θεατή / αναγνώστη.
- Ζητάμε να σχολιάσουν αν τελικά πιστεύουν ότι ο διαφημιστικός λόγος έχει τη δύναμη να αναπαράγει στερεότυπα.
- Τους ζητάμε να σκεφτούν ή να φέρουν στην τάξη διαφημίσεις που προβάλλουν στερεότυπα (έμφυλα, κοινωνικά, πολιτισμικά κ.α) σχολιάζοντας τον τρόπο που αξιοποιούν ώστε να περάσουν ως «φυσικές» επιλογές.

- **Φάση Δ': Ανάθεση εργασιών.**
- Στο πλαίσιο των εργασιών μπορεί να ανατεθεί ένας αριθμός ασκήσεων διαφοροποιημένων, ώστε να επιλέξει ο κάθε μαθητής/ τρια αυτό που του/της ταιριάζει καλύτερα ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του/της.
- Επιλέξτε μία διαφήμιση που προβάλλει έμφυλα στερεότυπα. Ποιες αλλαγές θα μπορούσατε να κάνετε ώστε να μην τα περιέχει; Προβείτε σε προτάσεις αλλαγής του κειμένου, των εικόνων, της μουσικής ή όποιας άλλης πληροφορίας θεωρείτε ότι θα διαφοροποιούσε τη σύνθεσή της.
- Είστε διαφημιστής σε μία εταιρία που θέλει να διαφημίσει παιδικά παιχνίδια. Δημιουργήστε μία διαφήμιση που να στηρίζει την ισότητα των δύο φύλων στο παιχνίδι και τη μάθηση. Μπορείτε να ηχογραφήσετε τη διαφήμισή σας με το εργαλείο [audio recorder της e-me](#).
- Δημιουργήστε μία αφίσα όπου θα διαφημίζετε την ανάγκη κατάργησης των στερεοτύπων (έμφυλων, κοινωνικών κ.λπ) αξιοποιώντας μόνο εικόνες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ

Αξιολόγηση (Σύμφωνα με το Νόμο 4823, ΦΕΚ 136/03.08.2021 Τεύχος Α' παράγραφος 86)

- Για την αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή κατά τη διάρκεια των τετραμήνων συνεκτιμώνται τα παρακάτω κριτήρια
- α) η συνολική συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διδασκαλία (τα ερωτήματα που θέτει, οι απαντήσεις που δίνει, η συμβολή του στη μελέτη ενός θέματος μέσα στην τάξη, η συνεργασία του με συμμαθητές, η επιμέλεια στην εκτέλεση των εργασιών που του ανατίθενται), από την οποία ο εκπαιδευτικός σχηματίζει εικόνα για τις γνώσεις, την κατανόηση εννοιών και φαινομένων, τις δεξιότητες επίλυσης προβλήματος, τις επικοινωνιακές δεξιότητες, την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα κ.λπ.,
- β) οι εργασίες που εκτελεί ο μαθητής στο πλαίσιο της καθημερινής μαθησιακής διαδικασίας στο σχολείο ή στο σπίτι, ατομικά ή ομαδικά,
- γ) οι συνθετικές δημιουργικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές, και οι διαθεματικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές,
- δ) οι τετραμηνιαίες δοκιμασίες αξιολόγησης (ωριαίες γραπτές δοκιμασίες ή ανάθεση και υποβολή/παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής συνθετικής ή διαθεματικής δημιουργικής εργασίας ή αξιοποίηση των χαρακτηριστικών και των σταδίων εφαρμογής του μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης)
- ,ε) οι ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες (τεστ).

Για την ωριαία δοκιμασία και την τελική αξιολόγηση

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/%CE%A0%CE%94_126_2016_%CE%A6%CE%95%CE%9A_%CE%91_211.pdf

- Για την ωριαία δοκιμασία μπορεί να είναι προειδοποιημένη, αν έπεται μιας ανακεφαλαίωσης και καλύπτει ευρύτερη διδακτική ενότητα για την οποία έχουν διατεθεί μέχρι τέσσερις (4) διδακτικές ώρες. ή μη προειδοποιημένη, αν καλύπτει την ύλη που διδάχθηκε στο αμέσως προηγούμενο μάθημα.

Πώς δομούνται τα θέματα Γλωσσική Διδασκαλία - Πρώτο Θέμα

1. [Κριτήρια αξιολόγησης στο μάθημα Νεοελληνικής Γλώσσας και γραμματείας στο Γυμνάσιο](http://filologika.gr/wp-content/uploads/2016/11/kritiria_axiologisis_ne_glossas.pdf)

http://filologika.gr/wp-content/uploads/2016/11/kritiria_axiologisis_ne_glossas.pdf

1. Το πρώτο θέμα αναφέρεται στην **κατανόηση του κειμένου** και του **επικοινωνιακού πλαισίου** στο οποίο εντάσσεται.
2. Με αυτό το θέμα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών είτε να **εντοπίζουν και να παρουσιάζουν τις πληροφορίες** που περιέχονται στο κείμενο, είτε να **επισημαίνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο** του (τον πομπό, τον/τους δέκτη/ες, το μέσο επικοινωνίας, τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε) είτε να **αναγνωρίζουν το βασικό μήνυμα** του και να το συσχετίζουν με τις περιστάσεις επικοινωνίας είτε να σχολιάζουν χωρία του είτε να εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο «συνομιλεί» το κείμενο με το σκίτσο, τη φωτογραφία κ.τ.λ. που το συνοδεύει.
 - ο Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με έξι (06) μονάδες.

Παραδείγματα ερωτήσεων (Θέμα 1^ο)

- Ποιο είναι το βασικό θέμα του κειμένου; Να απαντήσετε σε 30 περίπου λέξεις, αξιοποιώντας πληροφορίες του κειμένου.
- Στο κείμενο που σας έχει δοθεί, η αφηγήτρια παρουσιάζει στοιχεία από την ιστορία της ζωής της. Να εντοπίσετε ποιες από τις ακόλουθες πληροφορίες είναι σωστές και να παρουσιάσετε τα στοιχεία από το κείμενο που τις επιβεβαιώνουν, συμπληρώνοντας τον ακόλουθο πίνακα (**Κλειστού τύπου με αναφορά στο κείμενο για αιτιολόγηση**)
- **ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ:** Επειδή μιλούμε για ωριαία δοκιμασία, τα θέματα θα πρέπει να προσαρμοστούν στον διαθέσιμο χρόνο. Η δομή παραμένει η ίδια, όμως η έκταση του κειμένου που δίνουμε και τα ερωτήματα είναι τέτοια που να μπορούν να απαντηθούν σε μία δ.ω. (40 λεπτών).

Παραδείγματα ερωτήσεων (Θέμα 1^ο)

- Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια τις αλλαγές στην καθημερινότητα των Ευρωπαίων που επιχειρούν οι τρομοκράτες με αυτό τον «ολοκληρωτικό πόλεμο» σύμφωνα με τον αρθρογράφο. Μπορείτε να αξιοποιήσετε τις λεπτομέρειες που υπάρχουν στη 2η κυρίως παράγραφο. (συλλογή πληροφοριών - πυκνωση)

Γλωσσική Διδασκαλία - Θέμα 2^ο

- Το δεύτερο θέμα αναφέρεται σε ζητήματα δομής και γλώσσας του κειμένου και με αυτό το θέμα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών
- α) είτε να αναγνωρίζουν τη δομή ολόκληρου του κειμένου ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου είτε να αποδίδουν με πλαγιότιτλους ή με τη μορφή διαγράμματος τη νοηματική αλληλουχία του κειμένου είτε να εντοπίζουν τις διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις που βοηθούν στη συνοχή του κειμένου είτε να διακρίνουν στο κείμενο σημεία όπου υπάρχει περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία

- **ή/και**
- β) είτε να εξηγούν τη **συνεισφορά κάποιου χωρίου** στο νόημα του (π.χ. η χρήση της παθητική της γραμματικοσυντακτικής δομής ς σύνταξης αντί της ενεργητικής) είτε να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των μορφοσυντακτικών δομών (π.χ. η επιλογή να χρησιμοποιηθεί ιστορικός ενεστώτας αντί του αορίστου κ.ά.) είτε να μετασχηματίζουν, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις επικοινωνίας, λέξεις ή φράσεις ή απόσπασμα του κειμένου ως προς την μορφολογία ή ως προς τη σύνταξη ή ως προς τη σημασιολογία/το λεξιλόγιο ή ως προς τα σημεία στίξης ή ως προς το ύφος του κειμένου.
- **Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με τέσσερις (04) μονάδες.**

Παραδείγματα ερωτήσεων για το Θέμα 2

- α. Οι συντάκτες του κειμένου ξέχασαν να χωρίσουν το κείμενο σε παραγράφους. Να το χωρίσετε εσείς δίνοντας σε κάθε παράγραφο πλαγιότιτλο. ή
- α. Οι συντάκτες του κειμένου ξέχασαν να χωρίσουν το κείμενο σε παραγράφους.
- Για να το χωρίσετε, θα σας βοηθήσουν οι πλαγιότιτλοι που σάς δίνονται:
- Η συνάντηση του Μένωνα με ένα άγνωστο άνδρα
- Η λειτουργία του διονυσιακού θεάτρου
- Το θέατρο του Διονύσου από ψηλά

Παραδείγματα ερωτήσεων για το Θέμα 2

- β. Να εντοπίσετε μέσα στο κείμενο δύο σημεία όπου υπάρχει περιγραφή. Τι είναι αυτό που περιγράφουν οι συντάκτες του κειμένου; Πρόσωπο; Τοπίο; Αντικείμενο; Χώρος; Διαδικασία; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με πληροφορίες από το κείμενο
- *ή (δεύτερη επιλογή για τον/την εκπαιδευτικό)*
- β. Μέσα στο κείμενο υπάρχουν αρκετά επίθετα που συνοδεύουν ουσιαστικά. Να βρείτε τέσσερα από αυτά και να πείτε ποιες ιδιότητες ή ποια χαρακτηριστικά θα χάνονταν από τα ουσιαστικά εάν τα επίθετα αυτά παραλείπονταν.

Παραδείγματα ερωτήσεων για το Θέμα 2

- Να αναγνωρίσετε και να καταγράψετε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου «Κάθε φοράχαμένος»
- *Η (δεύτερη επιλογή για τον/ την εκπαιδευτικό)*
- “Οι καθηγητές μου όμως, σημαντικοί συμπαραστάτες σε αυτή μου την προσπάθεια με πιέζουν σχεδόν να δηλώσω συμμετοχή, σίγουροι ότι θα τα καταφέρω. Οι συμμαθητές μου και η οικογένειά μου το ίδιο. Εγώ όμως είχα τις αντιρρήσεις μου, τους έλεγα πως είμαι μεγάλη και πως δεν είχα ούτε το χρόνο ούτε τα χρήματα για φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα. Κατάφεραν όμως να μου ανάψουν με αυτή τους την επιμονή αυτή τη σπίθα που έγινε μέσα μου φωτιά και δήλωσα τη συμμετοχή μου οριακά.”
- Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η αφήγηση ξεκινά με ιστορικό ενεστώτα (“με πιέζουν”). Να **μετατρέψετε τα υπογραμμισμένα ρήματα της περιόδου σε ιστορικό ενεστώτα** και να σχολιάσετε το αποτέλεσμα αυτής της αλλαγής στο ύφος του κειμένου.

Παραδείγματα ερωτήσεων για το Θέμα 2

- 1 α. Ποιος από τους παρακάτω τρόπους οργάνωσης του κειμένου ισχύει; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με γλωσσικά στοιχεία του κειμένου (προτάσεις, φράσεις, λέξεις). (4 μονάδες)
- 1. Ο αρθρογράφος αναφέρεται στο πρόβλημα της τρομοκρατίας και στις πιθανές λύσεις του.
- 2. Ο αρθρογράφος αναφέρεται στο πρόβλημα της τρομοκρατίας και στις αιτίες που το προκάλεσαν.
- 3. Ο αρθρογράφος αναφέρεται στο πρόβλημα της τρομοκρατίας και στους σκοπούς που θέλουν να πετύχουν οι τρομοκράτες

Παραδείγματα ερωτήσεων για το Θέμα 2

- β. Συμπληρώστε το παρακάτω κείμενο:
- Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου εντοπίζεται ασύνδετο σχήμα μεταξύ προτάσεων στην περίοδο:
«.....». Με τη χρήση του ασύνδετου σχήματος στη δεύτερη παράγραφο το ύφος γίνεται περισσότερο (Να επιλέξεις ένα από τους τρεις χαρακτηρισμούς: οικείο, δραματικό, επίσημο).
Με αυτό τον τρόπο ο αρθρογράφος πιθανόν να θέλει να τονίσει (Πιθανές απαντήσεις : τις επιπτώσεις της τρομοκρατίας, το πλήθος των επιπτώσεων, τον φόβο που θα επικρατήσει)

Γλωσσική διδασκαλία: Θέμα 3^ο

- Το τρίτο θέμα αναφέρεται στην παραγωγή γραπτού λόγου.
- Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να συντάξουν ένα κείμενο που να ανταποκρίνεται στη γλωσσική τους εμπειρία, το είδος του οποίου καθορίζεται με σαφήνεια, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο, με το οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου που τους έχει δοθεί ή αναπτύσσουν προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το κείμενο. Με το κείμενο αυτό ελέγχονται τα εξής:

Τι ελέγχουμε;

- α) βαθμό προσαρμογής στις παραμέτρους της επικοινωνίας (πομπός, μήνυμα, δέκτης, ύφος)
- β) βαθμό μορφολογικής επάρκειας (ορθογραφία, στίξη, ορθές γραμματικές και συντακτικές δομές)
- γ) βαθμό δομικής επάρκειας
- δ) βαθμό νοηματικής επάρκειας (κατά πόσον διαθέτει το κείμενο τις απαραίτητες πληροφορίες, κατάλληλη επιχειρηματολογία κ.τ.λ.)
- ε) βαθμό τήρησης των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκει.
- Η έκταση του κειμένου που καλούνται να παραγάγουν μπορεί να κινείται μεταξύ διακοσίων (200) και τριακοσίων (300) λέξεων, ανάλογα με την τάξη των μαθητών/τριών.
- Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.
- Για το ωριαίο διαγώνισμα θα ζητήσετε κείμενο μικρότερης έκτασης, ανάλογα με τις δυνατότητες του τμήματός σας.

Παραδείγματα διατυπώσεων για το Θέμα 3

- Έχετε επισκεφτεί το θέατρο του Διονύσου στην Ακρόπολη και θέλετε να μοιραστείτε αυτήν την εμπειρία με τους φίλους σας. Να περιγράψετε το θέατρο αξιοποιώντας τις πληροφορίες του κειμένου, την εικόνα και τη φαντασία σας. Το δικό σας κείμενο να είναι 180 -200 λέξεις (Α Γυμνασίου)
- Αφού διαβάσατε την ιστορία της Χατζηπαύλου, αποφασίζετε να της γράψετε μια επιστολή με την οποία εκφράζετε τις σιέψεις και τα συναισθήματα που σας προκάλεσε η απόφασή της να επιστρέψει στο σχολείο. Η επιστολή έχει έκταση 200-250 λέξεις (Β Γυμνασίου)

Παραδείγματα διατυπώσεων για το Θέμα 3

- «Απώτατος σκοπός, ο διαχωρισμός του ισλαμικού κόσμου από τον χριστιανικό και ο ισχυρισμός ότι η διαίρεση βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη δεν ακούγεται υπερβολικός. Πόσοι δυτικοί άραγε θα τολμήσουν να επισκεφτούν ως τουρίστες μουσουλμανικές χώρες στο άμεσο μέλλον;»
- Αποφασίζετε να δώσετε συνέχεια στο άρθρο προτείνοντας λύσεις-τρόπους με τους οποίους οι δύο κόσμοι, ο ισλαμικός και ο χριστιανικός, θα έρθουν πιο κοντά και θα συνυπάρχουν ειρηνικά.
- Μπορείτε να συνεχίσετε ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες:
- Α. Να αντικαταστήσετε τις τελευταίες δύο σειρές του κειμένου ως εξής: « Ωστόσο, μπορούν να κάνουμε κάτι ...».
- Β. Στη συνέχεια, να προτείνετε τρόπους για να υπάρξει ειρήνη στην Ευρώπη και ολόκληρο τον κόσμο.
- Γ. Ακολουθείτε το ίδιο περίπου ύφος. (200 λέξεις)

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Λογοτεχνία

- Ο/η εκπαιδευτικός οφείλει να αναδείξει την ανάγνωση των κειμένων ως τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η οργάνωση του μαθήματος.
- Όλες οι δραστηριότητες, που συνδέονται με αυτήν πριν από την ανάγνωση και μετά την ανάγνωση κειμένων, αποβλέπουν στη δημιουργία επαρκών αναγνωστών/στριών.

- Σε κάθε περίπτωση, η ανάγνωση, η εμβάθυνση, η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, οι ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες πάνω σε δεκαπέντε **(15) τουλάχιστον κείμενα** είναι στόχος εφικτός.
- Για κάθε κείμενο αντιστοιχούν πέντε περίπου διδακτικές ώρες. Στον χρόνο αυτό γίνεται η προσέγγιση των κειμένων, η γραφή και η παρουσίαση ομαδικών εργασιών στη σχολική τάξη.
- Κατά συνέπεια, **αναμένεται να διδαχθούν δέκα (10) τουλάχιστον κείμενα** σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.

- Στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδιασμού του μαθήματος που προωθεί τη φιλιαναγνωσία, προτείνεται ο προγραμματισμός της διδασκαλίας να μην εστιάζει σε μεμονωμένα κείμενα, αλλά **να οργανώνεται σε ομάδες κειμένων με βάση κριτήρια όπως το θέμα, το είδος, την ιστορική περίοδο κ.ά..**
- Πριν από την επιλογή των κειμένων, οι εκπαιδευτικοί είναι χρήσιμο να διερευνούν τις αναγνωστικές εμπειρίες των παιδιών. Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα αυτά, πρέπει να προχωρούν στην από κοινού επιλογή των κειμένων (στην περίπτωση που το μάθημα έχει ανατεθεί σε δύο ή περισσότερους διδάσκοντες σε μία τάξη), με όποιες διαφοροποιήσεις κρίνουν αναγκαίες ανάλογα με το επίπεδο αναγνωστικής εμπειρίας.

Δραστηριότητες

- Οι εκπαιδευτικοί σε όλες τις τάξεις προτείνεται να εστιάζουν αρχικά, κατά τον σχεδιασμό της διδασκαλίας τους, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης λογοτεχνικού κειμένου με την αξιοποίηση μίας σειράς δραστηριοτήτων.

Βασικές δραστηριότητες κατά την προσέγγιση των κειμένων

- Να εντοπίζουν βασικές πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο (χώρος, χρόνος, πρόσωπα, σκηνικό, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των ηρώων).
- Να παρακολουθούν τη δράση ενός ήρωα, την πιθανή εξέλιξη του χαρακτήρα του, την αλληλεξάρτησή του από το περιβάλλον.
- Να εντοπίζουν το πρόβλημα που κατευθύνει τη δράση των αφηγηματικών ηρώων.
- Να παρακολουθούν τη δράση των ηρώων συγκριτικά.
- Να κατανοούν την περιγραφή μίας εικόνας ή ενός προσώπου.
- Να συνδέουν το κείμενο με ιστορικές και κοινωνικές παραμέτρους αξιοποιώντας τα εισαγωγικά σημειώματα.
- Να απαντούν στην ερώτηση: Ποιος μιλά, ποιος είναι ο αφηγητής;
- Να κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο συλλειτουργεί η εικόνα και ο λόγος, όπου αυτό απαιτείται.
- Να εξοικειωθούν με βασικά στοιχεία των ποιητικών μορφών (στίχος, ρυθμός, μέτρο, ομοιοκαταληξία, ελεύθερος στίχος, κλπ).
- Να διακρίνουν και να κατανοούν την αξιοποίηση εκφραστικών μέσων, κ.ά.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Διδακτικό παράδειγμα

- **Τάξη:** Β Γυμνασίου
- **Κείμενο:** Διονύση Σαββόπουλου, Τι έπαιξα στο Λαύριο.
- **Θεματική διεύρυνση** (Παιδιά - κοινωνικός προβληματισμός: Μανόλη Αναγνωστάκη, Στο παιδί μου)
- Πριν την ανάγνωση εξηγούμε ότι το ποίημα είναι μελοποιημένο και βάζουμε στους μαθητές/τριες να το ακούσουν.
- <https://www.youtube.com/watch?v=H1VqM0IUKpo>

- **Προσέγγιση:** Χωρίζουμε ομάδες και δίνουμε φύλλο εργασίας όπως:
- Ποιος μιλά στο ποίημα (ποιητικό υποκείμενο) και ποιον προβληματισμό εκφράζει;
- Παρατηρήστε τα πρόσωπα των ρημάτων που χρησιμοποιεί το ποιητικό υποκείμενο. Καταγράψτε τρία παραδείγματα και εξηγήστε ποιο αποτέλεσμα έχει η αλλαγή του ρηματικού προσώπου.
- Εντοπίστε δύο εκφραστικά μέσα που αξιοποιούνται στη δεύτερη στροφή. Ποια είναι και γιατί πιστεύετε ότι τα χρησιμοποιεί ο ποιητής;
- Ποια είναι η θέση του χρόνου και ποια η σχέση του με τα παιδιά;
- Ο ποιητής χρησιμοποιεί το σχήμα της επανάληψης. Εντοπίστε δύο παραδείγματα μέσα στο κείμενο και εξηγήστε τι προσφέρει η αξιοποίηση του σχήματος αυτού.

- Διαβάστε το ποίημα του Αναγνωστάκη.
- Ποιος είναι ο ρόλος που υιοθετεί το ποιητικό υποκείμενο;
- Εντοπίστε τα ρήματα του ποιήματος. Μέσα από τις επιλογές των χρόνων τι επιτυγχάνεται; (έμφαση στην αντίθεση)
- Ποια είναι η σημασία της λέξης «παραμύθι» έτσι όπως χρησιμοποιείται στο ποίημα;
- Ποια λέξη στο ποίημα έχει κατά τη γνώμη σας τη μεγαλύτερη δύναμη και γιατί;
- Σε ποια σημεία συμφωνούν τα δύο ποιήματα που διαβάσατε;

Στο παιδί μου δεν άρεσαν ποτέ τα παραμύθια

Και του μιλούσανε για Δράκους και για το πιστό σκυλί
Για τα ταξίδια της Πεντάμορφης και για τον άγριο λύκο

Μα στο παιδί μου δεν άρεσαν ποτέ τα παραμύθια

Τώρα, τα βράδια, κάθομαι και του μιλώ
Λέω το σκύλο σκύλο, το λύκο λύκο, το σκοτάδι σκοτάδι,
Του δείχνω με το χέρι τους κακούς, του μαθαίνω
Ονόματα σαν προσευχές, του τραγουδώ τους νεκρούς μας.

Α, φτάνει πια! Πρέπει να λέμε την αλήθεια στα παιδιά.

Μ. Αναγνωστάκης, *Τα ποιήματα*, Πλειάς

- **Δραστηριότητες**

- Σκεφτείτε παραμύθια που ακούγατε στην παιδική σας ηλικία και εξετάστε τον/τους συμβολισμό / ους τους.
- Ο Σαββόπουλος εκφράζει μια αμηχανία να μιλήσει στα παιδιά. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη στάση του; Τι θα θέλατε να πει ο ομιλητής στα παιδιά;

- Γράψτε μία ομιλία που θα την εκφωνήσετε την 11^η Δεκεμβρίου (παγκόσμια ημέρα δικαιωμάτων του παιδιού) που όπου θα περιγράφετε τα προβλήματα που βιώνουν τα σύγχρονα παιδιά. Μέσα στην ομιλία σας μπορείτε να ενσωματώσετε κάποιους από τους στίχους των δύο ποιημάτων.
- Προσπαθήστε να συνθέσετε ένα ποίημα σε ελεύθερο στίχο που θα σχετίζεται το πώς θα θέλατε να σας αντιμετωπίζουν οι μεγάλοι (γονείς, εκπαιδευτικοί, κοινωνία)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Στον κλάδο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

- Το κείμενο (ποιητικό ή πεζό) που δίνεται στους/στις μαθητές/τριες επιλέγεται **μεταξύ των κειμένων που έχουν μελετηθεί στην τάξη**. Στην Γ' τάξη υπάρχει και η δυνατότητα να επιλεγεί άγνωστο κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τα κείμενα που μελετήθηκαν.
- Το κείμενο πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα όπου δηλώνονται ο/η λογοτέχνης, ο τίτλος του βιβλίου, η χρονολογία έκδοσης και όποια άλλη πληροφορία(π.χ. ιστορικό πλαίσιο κ.ά.) κρίνεται αναγκαία από τον/ην εκπαιδευτικό.
- Επίσης, το κείμενο είναι δυνατόν να συνοδεύεται από εικόνα.

Βασική κατανομή μονάδων ανά θέμα

◦ **1^ο θέμα: Κατανόηση του κειμένου** [6 μονάδες]

2^ο θέμα: Δομή και γλώσσα του κειμένου [6 μονάδες]

3^ο θέμα: Παραγωγή γραπτού λόγου [8 μονάδες]

Πρώτο θέμα

- Με το **πρώτο θέμα** ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών:
- **α)** να **εντοπίζουν** στο κείμενο (πεζό ή ποιητικό) ορισμένες πληροφορίες, όπως:
 - τα πρόσωπα,
 - τον χώρο,
 - τον χρόνο,
 - το σκηνικό,
 - το κοινωνικό πλαίσιο,
 - το πρόβλημα που απασχολεί τα πρόσωπα, κατευθύνει τη δράση
- τους κ.τ.λ.,
- **τεκμηριώνοντας** την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου **είτε**

Πρώτο Θέμα

- **β)** να αναγνωρίζουν:
 - τα **βασικά θέματα** ή τις **ιδέες** που απασχολούν τον/τη λογοτέχνη
 - και
 - τη **στάση** που υιοθετεί απέναντι σε αυτά/αυτές, **τεκμηριώνοντας**
 - την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου είτε
- **γ)** να **αναλύουν** κάποιον από τους **χαρακτήρες** (κίνητρα, αξίες,
 - επιλογές κ.τ.λ.), **τεκμηριώνοντας** την άποψή τους με στοιχεία του κειμένου είτε
- **δ)** να **εξετάζουν** τον τρόπο με τον οποίο «**συνομιλεί**» το **κείμενο** με την **εικόνα** που το συνοδεύει.

Παράδειγμα ερωτήσεων: Θέμα 1

- Να υπογραμμίσεις στο κείμενό σου φράσεις που δείχνουν τη συμπεριφορά και τη στάση των μεγάλων απέναντι στον μικρό μαθητή και το σχολείο, αλλά και φράσεις που δείχνουν τις σκέψεις που κάνει ο μικρός μαθητής για τους μεγάλους ή τις εντυπώσεις που του δημιουργεί η παρουσία τους.
- «Η μητέρα προστατεύει τη Μαργιότ... Αυτή που είναι». Να εντοπίσετε στο κείμενο και να καταγράψετε δύο σημεία που δείχνουν πώς αντιλαμβάνεται η Άννα τη σχέση της με τη μητέρα και την αδερφή της.

Δεύτερο Θέμα

- Με το **δεύτερο θέμα** ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών:
- **α) να αναγνωρίζουν** τη διάκριση ανάμεσα στο περιεχόμενο (**τι λέει το κείμενο**) και στις επιλογές ως προς τη μορφή (**πώς το λέει το κείμενο**), επισημαίνοντας βασικά στοιχεία **οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής** ή της **ποιητικής γραφής** είτε
- **β) να εντοπίζουν** μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους **δείκτες** (π.χ. αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, σχήματα λόγου κ.ά.) και να **σχολιάζουν** τον **λειτουργικό** τους **ρόλο** είτε
- **γ) να επισημαίνουν** και να **αξιολογούν** ως προς το αποτέλεσμα που έχουν για τον αναγνώστη μαθητή/ την αναγνώστρια μαθήτρια οι γλωσσικές και υφολογικές επιλογές του/της λογοτέχνη.

Παράδειγμα ερώτησης Θέμα 2

- Στην τελευταία στροφή υπάρχει παρομοίωση.
- Να βρεις τι παρομοιάζεται με τι. Θα σε βοηθήσει ο παρακάτω πίνακας.

Τι παρομοιάζεται	Με τι παρομοιάζεται

- Στο κείμενο κυριαρχεί η πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Σε κάποια σημεία του κειμένου, όμως, υπάρχει διάλογος και ευθύς λόγος. Ποια είναι τα σημεία αυτά; Γιατί υπάρχει αυτή η διαφοροποίηση; Γιατί δεν συνεχίζει και εδώ ο συγγραφέας με αφήγηση;

Παράδειγμα ερώτησης Θέμα 2

- «Είμαι ξεκομμένη από τους γονείς μου, έχω χάσει λίγο τα νερά μου και δεν ξέρω σε ποιο λιμάνι να αράξω.»
- Να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο παραπάνω απόσπασμα δύο σημεία όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά. Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια τα συναισθήματα της ηρωίδας που νομίζετε ότι εκφράζονται με αυτόν τον τρόπο

Τρίτο Θέμα

- Το τρίτο θέμα:
 - αναφέρεται στην **παραγωγή γραπτού λόγου**.
 - **απορρέει** από το κείμενο.
- Προτείνονται:
 - ένα θέμα **αναγνωστικής ανταπόκρισης** και
 - ένα θέμα **δημιουργικής γραφής**.
- Κάθε μαθητής/τρια **επιλέγει** ένα από τα δύο.
- Έκταση κειμένου: **100-200** λέξεις

Τρίτο Θέμα

- **Ι.** Όσον αφορά την **αναγνωστική ανταπόκριση** ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών:
 - **α)** να **σχολιάζουν** ιδέες, αξίες, στάσεις, πράξεις και συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο **τεκμηριώνοντας** την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου και του εισαγωγικού σημειώματος είτε
 - **β)** να **συγκρίνουν** ιδέες, αξίες, στάσεις, πράξεις και συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο **με αντίστοιχες του σήμερα** είτε
 - **γ)** να **συσχετίζουν** ιδέες, αξίες, στάσεις, πράξεις και συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο **με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα** κ.τ.λ

Τρίτο Θέμα

- **II.** Όσον αφορά τη **δημιουργική γραφή**, οι μαθητές/οι μαθήτριες καλούνται:
 - α) να **αναδιηγηθούν** τμήμα της ιστορίας από την οπτική γωνία συγκεκριμένου ήρωα (π.χ. με μορφή ημερολογίου, επιστολής κ.τ.λ.) είτε
 - β) να **αλλάξουν** ή να **συμπληρώσουν** δημιουργικά το αρχικό κείμενο (π.χ. με τη δημιουργία νέας σκηνής ή διαλόγων, την εισαγωγή στοιχείων περιγραφής ή σχολίων ή οπτικών, ακουστικών και άλλων εικόνων κ.ά.) είτε...
 - γ) είτε να **διατυπώσουν** σκέψεις και να **εκφράσουν** συναισθήματα που τους
 - ενεργοποιεί η ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου σε ένα νέο κείμενο το οποίο υιοθετεί τα χαρακτηριστικά κειμενικού είδους (ποιητικού ή πεζού) που ορίζεται από τον/την εκπαιδευτικό.

Τρίτο Θέμα

- Με το κείμενο αυτό (της **δημιουργικής γραφής**):
- **α)** ως προς το **περιεχόμενο** ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να **αξιοποιούν** με τρόπο ευρηματικό τα **δεδομένα** του κειμένου.
- **β)** ως προς τη **δομή** ελέγχεται ο βαθμός **ανταπόκρισης** του μαθητικού κειμένου στο **κειμενικό είδος** που ζητείται.
- **γ)** ως προς τη **μορφή** ελέγχονται το **ύφος** (επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου, ιδιωματισμών, σύνταξης, που υπηρετούν τον σκοπό του κειμένου και ταιριάζουν στο κειμενικό είδος και το
 - επικοινωνιακό πλαίσιο) και η **χρήση** της **γλώσσας** (ορθογραφία, σύνταξη, σαφήνεια στη διατύπωση, στίξη κ.τ.λ.).

Παραδείγματα ερωτήσεων: Θέμα 3

- α) Σε ποια ψυχική κατάσταση βρίσκεται ο ποιητής όταν γράφει το ποίημα αυτό; Είναι ήρεμος, χαρούμενος, κάτι άλλο; Για την απάντησή σου να αξιοποιήσεις φράσεις και λέξεις του ποιήματος αλλά και το εισαγωγικό κείμενο του βιβλίου όπου σημειώνεται: «Στις εικόνες του συγκεκριμένου ποιήματος κυριαρχεί η ειδυλλιακή διάσταση και η αρμονική συνύπαρξη όλων των μερών του θαλασσινού τοπίου».
- Η απάντησή σου να είναι ενιαίο κείμενο 60 περίπου λέξεων.
- ή *(δεύτερη επιλογή για τον μαθητή/τρια)*
- β) Να προσθέσεις στο ποίημα του Δροσίνη μία στροφή ή μία μικρή παράγραφο με περιεχόμενο μία οπτική και μία ακουστική εικόνα με ανάλογο θέμα και ανάλογη στάση στην απόδοση τη φύσης. Το ποίημά σου μπορεί να διατηρεί την ομοιοκαταληξία, χωρίς αυτό να είναι υποχρεωτικό.
- Η απάντησή σου να είναι σε πεζό ή ποιητικό κείμενο 40 περίπου λέξεων.

Παραδείγματα ερωτήσεων: Θέμα 3

- *Δραστηριότητα αναγνωστικής ανταπόκρισης*
- α. Συχνά οι έφηβοι θεωρούν ότι οι μεγαλύτεροι δεν τους καταλαβαίνουν και νιώθουν απομονωμένοι. Τα συναισθήματα που περιγράφει η Άννα νομίζετε ότι δικαιολογούνται από το γεγονός ότι βρίσκεται στην εφηβική ηλικία; Να απαντήσετε σε 100-120 λέξεις, αφού λάβετε υπόψη και όσα αναφέρονται στο εισαγωγικό σημείωμα για τις συνθήκες ζωής της Άννας.

Παραδείγματα ερωτήσεων: Θέμα 3

- Ή
- *Δραστηριότητα δημιουργικής γραφής (δεύτερη επιλογή για τους/ τις μαθητές/ τριες)*
- β. “Η μητέρα είναι τρομερά εκνευρισμένη ... αδικήσει.” Να αναδιηγηθείτε το περιστατικό σε 100 -120 λέξεις με την οπτική γωνία της μεγάλης αδερφής.
- Ή *(δεύτερη επιλογή για τον/ την εκπαιδευτικό)*
- β. “Η μητέρα είναι τρομερά εκνευρισμένη... αδικήσει.” Να συνεχίσετε την αφήγηση της ιστορίας, κατασκευάζοντας έναν υποθετικό διάλογο 100-120 λέξεων, ανάμεσα στην Άννα και τον πατέρα της, με τον οποίο θα λύνεται η μεταξύ τους παρεξήγηση

Παραδείγματα ερωτήσεων: Θέμα 3

- *Ερώτημα αναγνωστικής ανταπόκρισης*
- α.«... ο σεβασμός των ζώων από τους ανθρώπους είναι αδιαχώριστος με τον αντίστοιχο σεβασμό ανθρώπου προς άνθρωπο.»
Από την οικουμενική διακήρυξη για τα δικαιώματα των ζώων, Παρίσι, 1978.
- Να συσχετίσετε την παραπάνω θέση με το απόσπασμα του Στρ. Μυριβήλη

Παραδείγματα ερωτήσεων: Θέμα 3

- *Ερώτημα δημιουργικής γραφής*
- β. « Ένας ημιονηγός, μόλις άρχισε ο βομβαρδισμός, βάλθηκε να τρέχει σαστισμένος. Βαστούσε γερά το χαλινάρι του γαϊδάρου του κι έτρεχε σαν τρελός. Έφτασε έτσι ως τ' αμπριά των Φραντσέζων ψωμάδων. Εκεί πια, μέσα στα γιούχα της φανταριάς, πήρε είδηση πως έσερνε πίσω του το κεφάλι του γαϊδάρου θερισμένο απ' το λαιμό».
- Είσαι ο ημιονηγός σε μεγάλη ηλικία που αφηγείσαι το παραπάνω περιστατικό στα εγγόνια σου, που δεν έχουν εμπειρίες από πολέμους, και θέλεις με αυτή την ιστορία να δείξεις τη φρίκη του πολέμου (100-200 λέξεις)

Δραστηριότητες που προάγουν τη φιλιαναγνωσία - Ανάγνωση ολόκληρου λογοτεχνικού έργου

- Μπορούν να διαβάζουν στη διάρκεια του σχολικού έτους ένα λογοτεχνικό βιβλίο είτε του ίδιου/της ίδιας συγγραφέα είτε του ίδιου θέματος είτε του ίδιου είδους.
- Την ανάγνωση του βιβλίου μπορούν να συνοδεύουν και άλλου είδους δραστηριότητες, όπως πρόσκληση του συγγραφέα, δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, δραματοποίηση κ.ά. Σε κάθε περίπτωση, οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στη μαθησιακή διαδικασία και αξιολογείται η συμμετοχή τους από τον/την εκπαιδευτικό.

Κλίμακα Αξιολόγησης Δημιουργικής Γραφής στο Γυμνάσιο σύμφωνα με το Ι.Ε.Π.

- Για την αξιολόγηση της Δημιουργικής Γραφής στο Γυμνάσιο βλ. http://filologika.gr/wp-content/uploads/2016/11/kritiria_axiologisis_ne_glossas.pdf σ. 40 -41.

Σας ευχαριστώ
για την
προσοχή σας!

